

Přehled německé gramatiky

(určeno studentům FSI a FP VUT v Brně)

OBSAH

Obsah	2
1. PODSTATNÁ JMÉNA	5
1.1. Člen	5
1.2. Podstatná jména.....	5
1.2.1. Skloňování podstatných jmen.....	5
1.2.2. Tvoření množného čísla	7
1.2.3. Vlastní jména.....	7
2. PŘÍDAVNÁ JMÉNA	8
2.1. Skloňování přídavných jmen.....	8
2.2. Zpodstatnělá přídavná jména.....	9
2.3. Stupňování přídavných jmen a příslovčí.....	9
2.4. Stupňované tvary bez srovnání.....	11
3. ZÁJMENA.....	11
3.1. Osobní zájmena.....	11
3.2. Přivlastňovací zájmena.....	12
3.3. Tázací zájmena.....	12
3.4. Samostatně stojící zájmena	13
3.5. Neurčitá a záporná zájmena	13
4. ČÍSLOVKY	14
4.1. Číslovky základní.....	14
4.2. Číslovky řadové.....	15
4.3. Ostatní číslovky.....	15
5. PŘEDLOŽKY A PŘÍSLOVCE	17
5.1. Předložky.....	17
5.1.1. Předložky se 3. pádem	17
5.1.2. Předložky se 4. pádem	18
5.1.3. Předložky 3. a 4. pádem	19
5.1.4. Předložky se 2.pádem.....	20
5.1.5. Předložky se 2. a 3. pádem	20
5.2. Časové údaje	21
5.3. Zeměpisné názvy	23
5.4. Zájmenná příslovce	25
5.5. Směrová příslovce	26
6. SLOVESA	26

6.1. Typy časování sloves	26
6.1.1. Pomocná slovesa	26
6.1.2. Způsobová slovesa	28
6.1.3. Pravidelná slovesa v přítomném čase	29
6.1.4. Nepravidelná slovesa v přítomném čase.....	30
6.1.5. Odlučitelné a neodlučitelné předpony	31
6.1.6. Zvratná slovesa.....	31
6.2. Rozkazovací způsob.....	32
6.3. Budoucí čas	33
6.4. Minulé časy	34
6.4.1. Préteritum	34
6.4.2. Perfektum	35
6.4.3. Plusquamperfektum.....	36
6.5. Druhý budoucí čas.....	36
6.6. Přehled slovesných tvarů.....	37
6.6.1. Nepravidelná slovesa.....	35
6.6.2. Smíšená slovesa.....	38
6.6.3. Pomocná slovesa	38
6.6.4. Způsobová slovesa	38
6.7. Užívání časů a časová souslednost	39
6.8. Trpný rod.....	40
6.9. Konjunktiv II.....	42
6.9.1. Konjunktiv préterita.....	43
6.9.2. Konjunktiv plusquamperfekta	44
6.9.3. Konjunktiv I	44
6.10. Infinitiv.....	45
6.11. Příčestí a přívlastkové vazby.....	46
7. SLOVOSLED	50
7.1. Pořádek slov ve větě jednoduché	50
7.2. Souvětí souřadné	51
7.3. Souvětí podřadné.....	52
7.3.1. Věty časové	53
7.3.2. Věty podmínkové	55
7.3.3. Věty vztažné	55
7.3.4. Nepřímé otázky	56
7.3.5. Věty příčinné a důvodové.....	56
7.3.6. Věty přípustkové	56
7.3.7. Věty srovnávací.....	57
7.3.8. Věty účinkové.....	57

7.3.9.	Věty předmětné a účelové	58
7.4.	Dvojitkové spojky.....	58
7.5.	Infinitivní konstrukce	59
7.5.1.	Závislý infinitiv s „zu“	59
7.5.2.	Prostý infinitiv bez „zu“	59
7.5.3.	Slovesa „haben“ a „sein“ a infinitiv s „zu“	60
7.5.4.	Vedlejší věty s „dass“ a „damit“ a jejich krácení	60
7.5.5.	Krácení vět s „ohne dass“ a „statt dass“	61
8.	ZÁPOR	62

1. PODSTATNÁ JMÉNA

1.1. Člen podstatných jmen

Před podstatným jménem stojí většinou člen v příslušném rodě, pádu a čísle.

Člen určitý:				
rod:	mužský	ženský	střední	množné číslo
1.	der	die	das	die
2.	des	der	des	der
3.	dem	der	dem	den
4.	den	die	das	die

Člen neurčitý:				
rod:	mužský	ženský	střední	množné číslo
1.	ein	eine	ein	není
2.	eines	einer	eines	
3.	einem	einer	einem	
4.	einen	eine	ein	

Člen určitý:

1. věci a osoby blíže určené (**Das** Haus ist neu.)
2. názvy pohoří, hor a vodstev (**die** Alpen, **der** Dachstein, **die** Donau, **der** Bodensee)
3. názvy zemí mužského a ženského rodu (**der** Iran, **die** Bundesrepublik Deutschland = **die** BRD, **die** Schweiz, **die** Türkei) a množného čísla (**die** USA, **die** Niederlande)
4. názvy měst s přívlastkem (**das** alte Wien)
5. třetí stupeň příd. jména (Er ist **der** beste Sportler.)
6. přiřazování k nadřazenému pojmu (**Die** Rose ist eine Blume.)

Člen neurčitý:

1. osoby a věci neznámé (Das ist **ein** Haus.)
2. přiřazování a hodnocení (Der Löwe ist **ein** Raubtier. Sie ist **eine** gute Schülerin.)

Vynechávání členu u podstatných jmen:

1. v mn. č., kde v j. č. je člen neurčitý. (Das ist ein Haus. Das sind Häuser.)
2. povolání, funkce, národnost (Er ist Lehrer, Direktor und Tscheche.)
3. školní předměty (Wir haben heute Deutsch, Mathe und Geschichte.)
4. názvy jazyků (Er spricht Deutsch und etwas Englisch.)
5. sporty (Spielst du Tennis oder Volleyball?)
6. látky a materiály (Ich kaufe Brot und Butter. Der Stuhl ist aus Holz.)
7. po označení míry a váhy (Ich kaufe ein Kilo Orangen und zwei Stück Kuchen.)
8. abstrakta (Ich habe Lust, Zeit, Angst.)

9. vlastní jména, názvy měst, kontinentů a zemí středního rodu (Das ist Karl, Prag, Amerika, Deutschland.)
10. tituly a oslovení (Herr Doktor Klein, Frau Blase, Professor Hain)
11. nápisy a nadpisy (Konditorei, Junge Welt, Königin heiratet!)
12. předchází-li vlastní jméno ve 2. pádu (čí) (Karls Schwester, Pauls Wohnung)
13. po „wessen“ a „dessen“ (Wessen Auto steht da?; ...der Kollege, dessen Frau...)
14. ustálené vazby (Gehst du nach Hause? Kommst du heute zu Besuch?)
15. jména svátků (Ostern, Weihnachten, Pfingsten)

1.2. Podstatná jména

1.2.1. Skloňování podstatných jmen:

Se členem určitým:				
rod:	mužský	ženský	střední	množné číslo
1.	der Mann	die Frau	das Kind	die Männer, Frauen, Kinder
2.	des Mann(e)s	der Frau	des Kind(e)s	der Männer, Frauen, Kinder
3.	dem Mann	der Frau	dem Kind	den Männern, Frauen, Kindern
4.	den Mann	die Frau	das Kind	die Männer, Frauen, Kinder

Se členem neurčitým:				
rod:	mužský	ženský	střední	množné číslo
1.	ein Mann	eine Frau	ein Kind	Männer, Frauen, Kinder
2.	eines Mann(e)s	einer Frau	eines Kind(e)s	Männer, Frauen, Kinder
3.	einem Mann	einer Frau	einem Kind	Männern, Frauen, Kindern
4.	einen Mann	eine Frau	ein Kind	Männer, Frauen, Kinder

2. pád jednotného čísla rodu mužského a středního má koncovku **-(e)s**
3. pád všech rodů má vždy koncovku **-(e)n**

Slabé skloňování mužského rodu:

	jednotné číslo:	množné číslo:
1.	der Mensch, Student, Herr	die Menschen, Studenten, Herren
2.	des Menschen, Studenten, Herrn	der Menschen, Studenten, Herren
3.	dem Menschen, Studenten, Herrn	den Menschen, Studenten, Herren
4.	den Menschen, Studenten, Herrn	die Menschen, Studenten, Herren

Takto se skloňuje např. der Junge, der Herr (des Herrn!, die Herren)
a řada podstatných jmen cizího původu zejm. na koncovku **-ant, -and, ent, -ist, -oge**

1.2.2. Tvoření množného čísla podstatných jmen:

	koncovka:	mužský	ženský	střední
1.	-0	zejm. -er, -en, -el (Meister)		zejm. -chen, -lein (Häuschen)
	-0 + -''-	zejm. -er, -en, -el (Väter, Brüder)	jen Mütter, Töchter	Žádná
2.	-e	mnoho (Tische)	-nis (Kenntnisse)	málo (Jahre, Erzeugnisse)
	-e + -''-	mnoho (Stühle, Züge)	asi 40 (Hände, Wände)	Žádná
3.	-er	málo (Geister)	žádná	mnoho (Kinder, Kleider)
	-er + -''-	málo (Männer, Wälder)	žádná	mnoho (Häuser, Bücher)
4.	-en	jen 9 (Seen, Staaten) a typ Menschen, Jungen	skoro všechna	jen 7 (Augen, Ohren, Betten, Hemden, Herzen)
5.	-s. cizí a zkratková	Opas, LKWs	Omas, Unis	Kinos, Hotels

Koncovky, na kterých je možno poznat rod podstatného jména:

Mužský: -ich, -ig, -ling, -s, -är (-ör, -eur). -ier, -iker, -and, -ant, -ist, -oge, -or, -ismus

Ženský: -in, -heit, -keit, -schaft, -ung, -ion, -ei, -ie, -ade, -age, -anz, -enz, -äse(-öse), -ose, -üre, -ur, -ine, -ive, -isse, -sis

Střední: -chen (-lein, kraj. -le, -li, -erl), -icht, -tel, -o (-eau), -ett, -ing, -um, -ma, -ment

1.2.3. Vlastní jména

Vlastní jména osob užitá bez členu nebo zájmena mají ve 2. pádu j. č. zpravidla koncovku **-s**. Ostatní pády jsou bez koncovky.

Peters Schwester, Gabis Freund, Goethes Werk

Podstatné jméno může stát před i za vlastním jménem v 2. pádu.

Beethovens Werke i die Werke Beethovens (zde bývá člen)

U vlastních jmen končících na -s, -ß, -x, -z, -tz přidáváme koncovku **-ens** (Maxens Bruder), častěji však užíváme opis s **von** (der Bruder von Max). V psaném projevu užíváme i apostrof (Strauß' Operetten).

Má-li osoba více jmen, skloňuje se jen poslední (Johann Wolfgang Goethes Werke).

Příjmení mají většinou koncovku **-s** (die Meiers, die Bayers, die Buddenbrooks) nebo jsou **bez koncovky**, zejm. ta na -en, -er, -el (die Schlegel, die Müller), příjmení na sykavky mají koncovku **-ens** (die Schulzens, die Klotzens).

2. PŘÍDAVNÁ JMÉNA

2.1. Skloňování přídavných jmen

Skloňování přídavných jmen po členu určitém:				
rod:	mužský	ženský	střední	množné číslo
1.	der lieb -e	die lieb -e	das lieb -e	die lieb -en
2.	des lieb -en	der lieb -en	des lieb -en	der lieb -en
3.	dem lieb -en	der lieb -en	dem lieb -en	den lieb -en
4.	den lieb -en	die lieb -e	das lieb -e	die lieb -en

Jednotné číslo: 1.p. všude -e Množné číslo: všude -en
 4.p. Ž,S -e; M -en
 2.p., 3.p. všude -en

Jako po členu určitém se skloňuje po zájmenech:

dieser (tento), **jener** (onen), **jeder** (každý)

mancher, **welcher**, **solcher** (po nich možno i jako po čl. neurč.)

derselbe (tentýž), **derjenige** (ten) – 1. část se skloňuje jako člen určitý, 2. část se skloňuje jako příd. jm. (mit demselben alten Mann)

V množném čísle přistupují dále:

alle (všichni), **beide** (oba), **keine** (žádní), přivlastňovací zájmena **meine**, **deine**, **seine**, **ihre**, **seine**, **unsere**, **eure**, **ihre**, **Ihre**

Skloňování přídavných jmen po členu neurčitém:				
rod:	mužský	ženský	střední	množné číslo
1.	ein lieb -er	eine lieb -e	ein lieb -es	není
2.	eines lieb -en	einer lieb -en	eines lieb -en	
3.	einem lieb -en	einer lieb -en	einem lieb -en	
4.	einen lieb -en	eine lieb -e	ein lieb -es	

Jednotné číslo: 1.p. M -er, Ž -e, S -es
 4.p. M -en, Ž -e, S -es
 2.p., 3. p. všude -en

Jako po členu neurčitém se v jednotném čísle skloňuje:

- po záporném **kein** ve všech rodech
- po přivlastňovacích zájmenech **mein**, **dein**, **sein**, **ihr**, **sein**, **unser**, **euer**, **ihr**, **Ihr** ve všech rodech

III. stupeň přídavných jmen v přívlastku:

člen určitý	(")+ ste	+ koncovka příd.jména (v příslušném pádu a čísle)
zájmeno		
číslovka		

Karl ist **der beste** Schüler.

Hier sind **meine schönsten** Bücher.

Jetzt kommen **drei schönste** Mädchen.

Výrazy srovnávání:

Stejná míra vlastnosti	so – wie (tak – jak)
Nestejná míra vlastnosti	als (než)
Nejvyšší míra vlastnosti	von (z), unter (mezi)

Přehled typů stupňování:

- a) klein   kleiner   am kleinsten
- b) alt   älter   am ältesten
jung   jünger   am jüngsten
Jednoslabičná s -a-, -o-, -u- přehlasují.
- c) breit   breiter   am breitesten
kurz   kürzer   am kürzesten
III. stupeň po -t-, -d a po sykavkách vkládá -e-. Výjimka: am **größten**
- e) dunkel   dunkler   am dunkelsten
teuer   teurer   am teuersten
II. stupeň na -el., -er vypouští -e.
- f) hoch   höher   am höchsten
nahe   näher   am nächsten
Hlávka -h- mezi samohláskami, -ch- před souhláskou a na konci slova.
- g) gut   **besser**   **am besten**
gern   **lieber**   **am liebsten**
lieb
bald   **eher**   **am ehesten**
früh   früher   am frühesten
oft   öfter   am öftesten
häufig   häufiger   am häufigsten
wenig   weniger   am wenigsten
   minder   **am mindesten**
viel   **mehr**   **am meisten**
sehr   (die meisten = většina)

2.4. Stupňované tvary bez srovnání:

Tvary na –st:

äußerst (krajně), **höchst** (nanejvýš), **möglichst** (co možná) se používají ve spojení s přídavným jménem v 1. stupni

äußert interessant (krajně / mimořádně zajímavé), möglichst bald (co[možná]nejdříve)

meist (většinou); případně ve spojení s přičestím minulým (nejvíc)

Wir sind meist zufrieden. (Jsme většinou spokojeni.)

Das ist das meist gekaufte Auto. (To je nejkupovanější auto.)

herzlichst (co nejsrdečněji) Herzlichsten Dank! (Děkuji co nejsrdečněji!)

Tvary na –stens:

höchstens (nanejvýš, maximálně), **wenigstens**, **mindestens** (nejméně, minimálně, alespoň), **spätestens** (nejpozději), **frühestens** (nejdříve), **längstens** (nejdéle) se používají ve spojení s údajem množství nebo délky a označují krajní mez.

höchstens 10 Kronen (nejvýš 10 korun), mindestens 3 Stunden (aspoň 3 hodiny),
spätestens morgen (nejpozději zítra), frühestens am Sonntag (nejdřív v neděli),
längstens drei Stunden (nejdéle 3 hodiny)

meistens (většinou), **schnellstens** (co nejrychleji), **bestens** (co nejlépe, skvěle)

Ich bin meistens da. (Jsem většinou tu.) Ich erledige es schnellstens. (Vyřídím to co nejrychleji.) Danke bestens! (Vřelý dík!)

3. ZÁJMENA

3.1 Osobní zájmena

Osobní zájmena stojí místo podstatného jména v příslušném rodě, pádu a čísle.

	jednotné číslo:					množné číslo:			
1.	ich	du	er	sie	es	wir	ihr	sie	Sie
2.	Užívá se zřídka.								
3.	mir	dir	ihm	ihr	ihm	uns	euch	ihnen	Ihnen
4.	mich	dich	ihn	sie	es	uns	euch	sie	Sie

Příklad:

Der Mann ist jung.

Ten muž je mladý.

Er ist sehr nett.

Je velmi milý.

Siehst du **ihn**?

Vidíš ho?

Ich muss **ihm** etwas sagen.

Musím mu něco říct.

Poznámka: Pokud jsou ve větě dvě osobní zájmena, dáváme na rozdíl od češtiny nejprve zájmeno ve 4. pádu. (Mein Mann braucht einen Mantel. Ich muss **ihn ihm** kaufen.)

3.2. Přivlastňovací zájmena

	pro jednotné číslo	pro množné číslo
1.	ich – mein , meine, mein, meine	wir – unser , unsere, unser, unsere
2.	du – dein , deine, dein, deine,	ihr – euer , eure, euer, eure
3.	er – sein , seine, sein, seine sie – ihr , ihre, ihr, ihre es – sein , seine, sein, seine	sie – ihr , ihre, ihr, ihre Sie – Ihr , Ihre, ihr, Ihr, Ihre

Přivlastňovací zájmena jsou zájmena rodová.

- Tvar se řídí osobou či věcí, které se přivlastňuje.
- Koncovka se řídí rodem a pádem podstatného jména, před kterým přivl. zájmeno stojí.

Přivlastňovací se zájmeno skloňuje: **v jednotném čísle jako člen neurčitý**
v množném čísle jako člen určitý

Přivlastňovací zájmeno „**svůj**“ němčina nemá, nahrazuje se přivlastňovacím zájmenem osoby, která je podmětem.

Příklad:

Sie und **ihr** Mann sind schon da.   Ona a její muž jsou již zde.
Sie ist mit **ihrem** Mann dort hinten.   Ona je se svým mužem tam vzadu.
Ihr kommt mit **euren** Kindern?   Přijdete se svými dětmi?

3.3. Tázací zájmena

Tázací zájmena „**wer**“ a „**was**“:

1.	wer	was
2.	wessen	-
3.	wem	-
4.	wen	was

Wer kann das machen? (Kdo to může udělat?)

Wessen Auto steht da? (Čí auto tu stojí?)

Wem gibst du das? (Komu to dáš?)

Wen suchst du? (Koho hledáš?)

Was ist das? (Co je to?)

Was suchst du? (Co hledáš?)

V předložkových pádech se místo „**was**“ používá zájmenných příslovcí.

Womit schreibst du?   Mit dem Bleistift.

Worauf wartest du?   Ich warte darauf.

Tázací zájmena „wie“, „welcher“ (který) a „was für ein“ (jaký):

Přídavné jméno v přísudku:

Das Auto ist alt.
(Auto je staré.)

Wie ist das Auto?
(Jaké je to auto?)

Přídavné jméno v přívlastku:

Das ist ein altes Auto.
(To je staré auto.)

Was für ein Auto ist das?
(Jaké auto je to?)

Jednotné číslo:
was für ein Mann
was für eine Frau
was für ein Kind

Množné číslo:
was für Leute

Výběr ze souboru osob nebo věcí:

Siehst du das Auto dort?
(Vidíš to auto tam?)

Welches Auto?
(Které auto?)

Welche Größe brauchen Sie?
(Kterou velikost potřebujete?)

3.4. Samostatně stojící zájmena

Mají tvar rozšířený podle rodu a pádu podstatného jména, ke kterému se vztahují.

Hier ist ein Kuli.	Ist das deiner ?	Ja, das ist meiner .
Hier ist eine Tasche.	Ist das deine ?	Ja, das ist meine .
Hier ist ein Heft.	Ist das deins ?	Ja, das ist meins .
Hier sind Bücher.	Sind das deine ?	Ja, das sind meine .

Das ist **ein** Kuchen, **eine** Torte, **ein** Eis. (Tady je nějaký koláč, ...)

Da ist auch **einer**, **eine**, **eins**. (Tady je také nějaký, ...)

Dort ist **keiner**, **keine**, **keins**. (Tam není žádný, ...)

Das ist **meiner**, **meine**, **meins**. (To je můj, ...)

Welcher / **Welche** / **Welches** / ist **deiner**, **deine**, **deins**? (Který je tvůj, ...?)

Der / **Die** / **Das** ist auch gut. (Ten je také dobrý, ...)

Er / **Sie** / **Es** ist ganz billig. (Je docela levný, ...)

Ich nehme einen Kuchen.	Das sind Orangen.
Ich bitte auch einen .	Da sind auch welche . (= nějaké v množném čísle)
Ich nehme keinen .	Dort sind keine .
Nimm doch meinen !	Das sind meine .
Welchen soll ich nehmen?	Welche sind deine?
Den nehme ich gern.	Die sind auch gut.
Ich mag ihn .	Sie sind billig.

3.5. Neurčitá a záporná zájmena

„man“ a „es“

Zájmeno „man“ je všeobecný podmět, sloveso je po něm ve 3. os. jednotného čísla. Užívá se jen v 1. pádu, pro ostatní pády se užívají tvary zájmena „einer“.

Do češtiny se překládá různě. (Einem tut es Leid. Člověku je to líto.)

Užitá slovesa lze vždy říci i v jiných osobách.

Man spricht darüber.	O tom se mluví.
Hier verkauft man Briefmarken.	Tady prodávají známky.
Man weiß nie.	Člověk nikdy neví.
Man muss zuerst fragen.	Musíme se nejdříve zeptat.

„es“

1. místo podstatného jména rodu středního	Das Kind ist nett, es lacht. (Dítě je milé, směje se.)
2. u přírodních dějů	Es regnet. Es ist kalt. Es wird dunkel. (Prší. Je chladno. Stmívá se.)
3. jako gramatický podmět	Es kommen noch sechs Freunde. (Přijde ještě šest přátel.)
4. v ustálených vazbách	Wie geht es dir? Wie spät ist es ? (Jak se ti daří? Kolik je hodin?) Was gibt es zum Abendessen? (Co je k večeři?)

„jemand“ (někdo) a „niemand“ (nikdo)

Obě zájmena se mohou skloňovat ve 3. p. (jemandem, niemandem) a ve 4. p. (jemanden, niemanden) Ich sehe niemand/niemanden.

Weiß das jemand ?	Nein, das weiß niemand .
(Ví to někdo?)	(Ne, to neví nikdo.)

„etwas“ a „nichts“

Brauchst du etwas ?	Nein, ich brauche nichts .
(Potřebuješ něco?)	(Ne, nepotřebuji nic.)

Další neurčitá zájmena tvoříme předponou „**irgend-**“, a záporná „**nirgend-**“
např. irgendwo – nirgendwo, irgendwie – nirgendwie, irgendwann – **nie!!!**

4. ČÍSLOVKY

4.1. Číslovky základní:

1	eins	11	elf	21	einundzwanzig
2	zwei, zwo	12	zwölf	22	zweiundzwanzig
3	drei	13	dreizehn	27	siebenundzwanzig
4	vier	14	vierzehn		
5	fünf	15	fünfzehn	0	null
6	sechs	16	sechzehn		
7	sieben	17	siebzehn		
8	acht	18	achtzehn		
9	neun	19	neunzehn		
10	zehn	20	zwanzig		
30	dreißig	100	einhundert = hundert		
40	vierzig	110	hundertzehn		
50	fünfzig	133	hundertdreiunddreißig		
60	sechzig	200	zweihundert		
70	siebzig	900	neunhundert		
80	achtzig	1000	eintausend = tausend		
90	neunzig	1001	tausendeins		

100	das Hundert
1.000	das Tausend
1.000.000	die Million = 1 Mio.
2.000.000	zwei Millionen
1.000.000.000	eine Milliarde = 1 Mrd.
2.000.000.000	zwei Milliarden

Číslovka 1 se před podst. jm. skloňuje jako člen neurčitý.

Das ist ein Baum, eine Tasche, ein Haus.

Číslovky 2 a 3 se mohou někdy skloňovat (zweier Freunde), ostatní číslovky se neskloňují.

4.2. Číslovky řadové:

Číslovky řadové tvoříme od číslovek základních příponami

0 - 19:	-te	20 -:	-ste

Číslovky řadové se skloňují jako přídavná jména (das erste Kind, mein erstes Kind).

1.der, die, das	erste	11.	elfte
2.der, die, das	zweite	12.	zwölfte
3.	dritte	13.	dreizehnte
4.	vierte	20.	zwanzigste

5	fünfte	21.	einundzwanzigste
6.	sechste	30.	dreißigste
7.	sieb(en)te	100.	hundertste
8.	achte	1000.	tausendste
9.	neunte	10 000.	zehntausendste
10.	zehnte	100 000.	hunderttausendste

1.000.000 der, die das million(s)**te**

4.3. Ostatní číslovky

Datum:

Vyjadřujeme číslovkou řadovou.

Der Wievielte ist heute?

Den Wievielten haben wir heute?

Heute ist **der erste** Mai. Ich komme **am ersten** Mai. Heute haben wir **den ersten** Mai.

Číslice:

Jsou rodu ženského - e Null, e Eins, e Zwölf.

Používáme např. u linek MHD (člen určitý), u známek ve škole (člen neurčitý).

Zur Uni fahre ich **mit der Dreizehn**. – Ich habe wieder **eine Drei** bekommen.

Zlomky:

Tvoříme od číslovky řadové příponou **-el**, jsou to podstatná jména rodu středního.
ein Drittel, zwei Viertel, sechs Zwanzigstel

Výjimku tvoří ½ :

půl – přídavné jméno **halb** (ein halbes Kilo, zum halben Preis, eine halbe Banane)

polovina – podstatné jméno **die Hälfte** (die Hälfte der Summe)

Výčet:

Výrazy za prvé, za druhé apod. se tvoří od číslovek řadových příponou **-ens**:

1) erstens, 2) zweitens, 3) drittens

Číslovky podílné:

je + číslovka základní

Die Studenten bekommen **je** ein Exemplar, **je** zwei Hefte.

(Studenti dostanou po jednom exempláři, po dvou sešitech.)

zu + číslovka řadová Vyjadřuje počet jedinců ve skupině.

zu zweit, dritt, viert wohnen (diese Personen betreffend)

zu dreien gehen (paarweise)

Číslovky druhové:

Tvoří se od číslovek základních příponou **-erlei**.

Wir machen es auf zweierlei Weise. (Uděláme to dvojitým způsobem.)

Er hat hunderterlei Ausreden. (Má stovky výmluv.)

Pozor na česká pomožná počitatelná substantiva.

Er hat zwei Brillen. (Má dvoje brýle.) Er hat zweierlei Brillen. (Má dvojí brýle.)

Číslovky násobné:

Tvoří se od číslovek základních příponou **-fach**. Znamejí totéž víckrát najednou.

ein zweifacher Weltmeister (dvojnásobný mistr světa)

Das muss man dreifach schreiben. (To se musí napsat třikrát.)

Pro výraz dvakrát tak velký se užívá **doppelt**. (doppelter Kognak, doppelte Freude)

Nebo příponami **-mal**, **-malig** (jako přídavné jméno). Znamenají totéž víckrát po sobě.

zweimalige Wiederholung (dvojí opakování)

In Italien war ich dreimal. (V Itálii jsem byl třikrát.)

Pořadí:

Výrazy **das erste, zweite, letzte Mal** nebo **zum ersten, zweiten, letzten Mal** znamenají poprvé, podruhé, naposledy.

Výrazy míry a váhy po číslovkách:

ein Glas Wein

zwei **Glas** Wein

Výrazy rodu mužského a středního zůstávají v jednotném čísle.

ein Stück Kuchen

zwei **Stück** Kuchen

eine Tasse Kaffee

zwei **Tassen** Kaffee

Výrazy rodu ženského

eine Flasche Wein

zwei **Flaschen** Wein

přecházejí do množného čísla.

Pokud před podstatným jménem látkovým stojí přídavné jméno, je vždy bez členu a ve stejném pádu jako výraz množství.

Hier steht eine Flasche **guter** Wein.

Zde stojí láhev dobrého vína.

Bringen Sie uns eine Flasche **guten** Wein.

Přineste nám láhev dobrého vína.

Wir sitzen bei einer Flasche **gutem** Wein.

Sedíme u láhve dobrého vína.

Peníze a měna:

Ich schreibe:

die EU 3, 20€

Ich sage:

drei Euro zwanzig Cent

die Schweiz 5,20 SF

-,20 Sfr

fünf Franken zwanzig

zwanzig Rappen

die Tsch.R. 5,20 CZK

fünf Kronen zwanzig Heller

Bankovky:

e Banknote = r Geldschein r 20-Euro-Schein = r Zwanziger

Mince:

e Münze = s Geldstück s 10-Pfennig-Stück

Können Sie mir Kronen in Euro wechseln? (Můžete mi proměnit koruny na eura?)

Können Sie mir einen Hunderter wechseln, am besten einen Fünfziger, einen Zwanziger, zwei

Zehner und den Rest klein? (Můžete mi změnit stovku, nejlépe na padesátku, dvacku, dvě

pětky a zbytek v drobných?)

Přísudkové sloveso po číslovkách:

Na rozdíl od češtiny je vždy v množném čísle.

Hier **sind** fünf Kinder.

Zde **je** pět dětí.

Dort **warten** viele Leute.

Tam **čeká** hodně lidí.

Es **kommen** noch einige Studenten. **Prijde** ještě několik studentů.

5. PŘEDLOŽKY A PŘÍSLOVCE

5.1. Předložky

5.1.1. Předložky se 3. pádem

aus (z)	Er kommt aus dem Haus. (Vychází z domu.) Der Pulli ist aus Wolle. (Svetr je z vlny.)
außer (kromě, mimo)	Hier ist niemand außer meinem Sohn.
bei (u, při)	Er wohnt bei mir. (Bydlí u mě.) Der See liegt bei Prag. (Jezero leží u Prahy.) Beim Essen spricht man nicht. (U jídla se nemluví.)
mit (s, 7. p.)	Ich gehe mit dir. (Půjdu s tebou.) Ich fahre mit dem Zug. (Jedu vlakem.) Mit 6 Jahren geht man zur Schule. (V šesti se chodí do školy.)
nach (po, podle, do)	Er kommt erst nach mir. (Přijde až po mně.) Ich fahre nach Prag. (Jedu do Prahy.) Meiner Meinung nach ist er dumm. (Podle mě je hloupý.)
von (o, od, z)	Er schreibt von dir. (Píše o tobě.) Das habe ich vom Vater. (To mám od otce.) Er ist der kleinste von uns. (Je nejmenší z nás.) Der Zug von Bonn kommt schon. (Vlak z Bonnu už přijíždí.)
zu (k, po)	Ich gehe zum Bahnhof. (Jdu na nádraží.) Sie gehört zu uns. (Patří k nám.) Ein Stück zu 2,- €. (Kus za 2 eura.) Wir wohnen zu zweit. (Bydlíme po dvou.)
seit (časově od, už)	Seit einem Jahr lerne ich Deutsch. (Už rok se učím německy.)
dank (díky)	Dank seiner Erfahrung weiß er es. (Díky své zkušenosti to ví.)
gegenüber (naproti, vůči)	Gegenüber der Post liegt die Bank. (Naproti poště je banka.) Mir gegenüber ist er immer nett. (Vůči mně je vždy milý.)

Někdy se předložka spojuje se **členem určitým** na zkrácený tvar např.:

zu + dem = zum (zum Bahnhof)

zu + der = zur (zur Schule)

von + dem = vom (vom Vater)

bei + dem = beim (beim Onkel)

5.1.2. Předložky se 4. pádem

durch (skrz, 7.p.)	Ich gehe durch den Park. (Jdu parkem.) Die Stelle habe ich durch meinen Freund bekommen. (To místo jsem dostal prostřednictvím svého přítele.)
für (pro, za)	Das Buch habe ich für den Vater. (Tu knihu mám pro otce.) Ich bezahle für alle. (Zaplatím za všechny.) Ein Kilo für 2,- €. (Kilo za 2 eura.) Ich fahre für zwei Tage weg. (Odjíždím na dva dny.)
gegen (proti, k)	Was hast du gegen mich? (Co máš proti mně?) Er kommt gegen 5 Uhr. (Přijde k páté hodině.) Er tauscht den Apfel gegen die Birne. (Vymění jablko za hrušku.)
ohne (bez)	Ich gehe ohne dich. (Jdu bez tebe.)
um (okolo, za, v, o)	Wir sitzen um den Tisch. (Sedíme kolem stolu.) Er steht um die Ecke. (Stojí za rohem.) Er kommt um 5 Uhr. (Přijde v pět hodin.) Er ist um 3 Jahre älter. (Je o 3 roky starší.)
bis (až do)	Ich bleibe bis kommenden Freitag. (Zůstanu do příštího pátku.)

Někdy se předložka spojuje se **členem určitým** na zkrácený tvar např.:

durch + das = durchs (durchs Haus)

für + das = fürs (fürs Kind)

5.1.3. Předložky se 3. a 4. pádem

Pokud tyto předložky vyjadřují místní vztahy, dáváme na otázku **Wo?** 3. pád, na otázku **Wohin?** 4. pád.

	Wo? (Kde?)	Wohin? (Kam?)
an (na, u, při, k)	Das Bild hängt an der Wand. (Obraz visí na stěně.)	Ich hänge das Bild an die Wand. (Pověsím obraz na stěnu.)
auf (na)	Die Vase steht auf dem Tisch. (Váza stojí na stole.)	Ich stelle die Vase auf den Tisch. (Postavím vázu na stůl.)
in (v, do)	Das Auto steht in der Garage. (Auto stojí v garáži.)	Ich fahre das Auto in die Garage. (Zajedu s autem do garáže.)
hinter (za)	Er steht hinter mir.	Stell dich hinter mich!

	(Stojí za mnou.)	(Postav se za mne!)
vor (před)	Ich stehe vor der Tür. (Stojím před dveřmi.)	Ich komme vor die Tür. (Vyjdu před dveře.)
über (nad)	Das hängt über dem Tisch. (To visí nad stolem.)	Ich hänge das über den Tisch. (Pověsím to nad stůl.)
unter (pod)	Der Hund liegt unter dem Tisch. (Pes leží pod stolem.)	Er legt sich unter den Tisch. (Lehne si pod stůl.)
neben (vedle)	Der liegt neben dem Heft. (Ten leží vedle sešitu.)	Ich lege ihn neben das Heft. (Položím ho vedle sešitu.)
zwischen (mezi)	Er sitzt zwischen mir und dir. (Sedí mezi mnou a tebou.)	Er setzt sich zwischen mich und dich. (Sedne si mezi mne a tebe.)

S těmito předložkami se často pojí následující slovesa a je potřeba je rozlišovat:

stehen (stand, h.gestanden)	stellen (stellte, hat gestellt)
liegen (lag, hat gelegen)	legen (legte, hat gelegt)
sitzen (saß, hat gesessen)	setzen (setzte, hat gesetzt)
hängen (hing, hat gehangen)	hängen (hängte, hat gehängt)

Někdy se předložka spojuje se **členem určitým** na zkrácený tvar např.:

an + dem = am (am Bahnhof)

in + dem = im (im Zimmer)

an + das = ans (ans Meer)

in + das = ins (ins Gebirge)

5.1.4. Předložky s 2. pádem

abseits (stranou)	abseits der Stadt (stranou města, mimo město)
diesseits (na této straně)	diesseits der Grenze (z této strany hranice)
jenseits (na oné straně)	jenseits der Grenze (z druhé strany hranice)
beiderseits (z obou stran)	beiderseits der Grenze (z obou stran hranice)
unweit (nedaleko)	unweit der Stadt (nedaleko města)
inmitten (uprostřed)	inmitten der Stadt (uprostřed města) též: mitten in der Stadt
außerhalb (vně, mimo)	außerhalb des Betriebes (mimo závodu)
innerhalb (uvnitř, v)	innerhalb des Betriebes (uvnitř závodu)
oberhalb (nad)	oberhalb des Gipfels (nad vrcholem)
unterhalb (pod)	unterhalb des Gipfels (pod vrcholem)
angesichts (vzhledem k)	angesichts der Gefahr (vzhledem k nebezpečí)
anhand (pomocí)	anhand der Beispiele (pomocí příkladů)
infolge (v důsledku)	infolge deiner Krankheit (v důsledku tvé nemoci)
seitens (ze strany)	seitens des Gerichts (ze strany soudu)
zwecks (za účelem)	zwecks der Zusammenarbeit (za účelem spolupráce)
ungeachtet (nehledě)	ungeachtet des schlechten Wetters (nehledě na špatné počasí)

kraft (z moci)	kraft des Gesetzes (z moci zákona)
halber (pro, vzhledem k)	gewissen Umstands halber (vzhledem k určité okolnosti)
um...willen (kvůli, pro)	um meines Vaters willen (kvůli mému otci)

5.1.5. Předložky s 2. a 3. pádem

dank (díky)	dank deiner Hilfe (díky tvé pomoci)
binnen (během)	binnen drei Tage oder Tagen (během tří dnů)
innerhalb (během)	innerhalb eines Monats oder einem Monat (během měsíce)
längs (podél)	längs des Flusses (podél řeky)
laut (podle)	laut des Gesetzes (podle zákona)
mittels (pomocí)	mittels dieses Geräts nebo diesem Gerät (tímto přístrojem)
während (během)	während der Arbeit (během práce)
anstatt, statt (místo, za)	statt des Geschenkes (místo dárku), statt meiner Schwester (místo mé sestry)
trotz (navzdory)	trotz des starken Regens nebo dem starken Regen (přes hustý déšť)
wegen (pro, kvůli)	wegen des schlechten Wetters oder dem schlechten Wetter (pro špatné počasí), meinetwegen (pro mě za mě)
zufolge (podle)	zufolge des Berichts nebo dem Bericht zufolge (podle zprávy)

5.2. Časové údaje

Určování času:

Wie spät ist es?

	24-hodinový cyklus	12-hodinový cyklus
13.00 Uhr	Es ist dreizehn Uhr.	Es ist ein Uhr (eins).
13.05 Uhr	Es ist dreizehn Uhr fünf.	Es ist fünf nach eins.
13.15 Uhr	Es ist dreizehn Uhr fünfzehn.	Es ist Viertel nach eins.
13.20 Uhr	Es ist dreizehn Uhr zwanzig.	Es ist zwanzig nach eins.
		Es ist zehn vor halb zwei.
13.30 Uhr	Es ist dreizehn Uhr dreißig.	Es ist halb zwei.
13.40 Uhr	Es ist dreizehn Uhr vierzig.	Es ist zwanzig vor zwei.
		Es ist zehn nach halb zwei.
13.45 Uhr	Es ist dreizehn Uhr fünfundvierzig.	Es ist Viertel vor zwei.
13.55	Es ist dreizehn Uhr fünfundfünfzig.	Es ist fünf vor zwei.

daný okamžik	Es ist acht Uhr .	Je osm hodin.
předmět	Ich habe eine neue Uhr .	Mám nové hodinky.
časový úsek	Wir warten hier eine Stunde .	Čekáme zde hodinu.
	Wir haben zwei Stunden Mathe.	Máme dvě hodiny matiky.

Denní doby:

r Tag (den), r Morgen (ráno), r Vormittag (dopoledne), r Mittag (poledne), r Nachmittag (odpoledne), r Abend (večer), e Nacht (noc)

Dny v týdnu:

r Sonntag (neděle), r Montag (pondělí), r Dienstag (úterý), r Mittwoch (středa), r Donnerstag (čtvrtek), r Freitag (pátek), r Samstag, Sonnabend (sobota), r Werktag (pracovní den), r Feiertag (svátek), s Wochende (víkend)

Měsíce:

r Januar, r Februar, r März, r April, r Mai, r Juni, r Juli, r August, r September, r Oktober, r November, r Dezember

Roční doby:

r Frühling, s Frühjahr (jaro), r Sommer (léto), r Herbst (podzim), r Winter (zima)

Časové údaje bez předložky jsou ve větě ve 4. pádu.

Ich komme nächsten Mittwoch, diese Woche, übernächstes Jahr.
(Přijedu příští středu, tento týden, napřesrok.)

Údaje začátkem, uprostřed a koncem stojí bez předložky.

Ende Mai, **Mitte** dieser Woche, **Anfang** nächsten Jahres

Předložky pojící se s časovými údaji:

v	rok	im Jahre 2005 nebo jen 2005
	měsíc	im Mai, in diesem Monat
	den	am Montag, an jenem Tag, am Morgen, am Vormittag, zu Mittag, am Abend, in der Nacht
	hodina	um drei Uhr, um Mitternacht
	stáří	mit sechs, vierzig Jahren (v šesti, čtyřiceti letech)
za	in + 3. p.	in einem Jahr, in drei Monaten, in einer Stunde heute in drei Tagen (ode dneška za tři dny)
po	nach + 3. p.	nach einem Jahr, nach drei Monaten, nach 8.00 Uhr
od, už	seit + 3. p.	děj začal v minulosti a trvá dosud seit gestern, seit einer Woche, seit einem Monat
od	ab + 3., 4. p.	děj teprve začne ab morgen, ab letztem Montag oder letzten Montag ab dieser/diese Woche, ab zwölf Jahren/Jahre
od	do	von 9.00 Uhr bis 12.00 Uhr
do	bis + 4. p.	bis jetzt, bis nächsten Sonntag, bis kommende Woche, bis letztes Jahr
po	opakování	alle drei Stunden (po třech hodinách), alle vierzehn Tage (každých čtrnáct dnů)

k, gegen + 4. p. gegen Mitternacht, gegen Ende des Jahres, gegen Abend
kolem
(přibližně kdy)

před vor + 3. p. vor 5.00 Uhr, vor einem Monat

na für + 4. p. für eine Woche, für einen Monat, für ein Jahr

během während činnost během dané doby
+ 2., 3. p. während des Seminars, während der Ferien

binnen nejzazší okamžik
+3., 2. p. binnen drei Tagen, binnen Kurzem

innerhalb innerhalb eines Monats
+ 2., 3.p. se 3.p. ve spojení innerhalb von vier Monaten

Určitý údaj:

heute (dnes), morgen (zítra), übermorgen (pozíří), gestern (včera), vorgestern (předevčirem)

Údaj většinou znamenající opakování děje:

V češtině bývá nedokonavý vid slovesa.

morgens (ráno), mittags (v poledne), nachts (v noci), sonntags (o nedělích), werktags (v pracovních dnech)

Příslovce času:

einst (kdysi), einmal (jednou), niemals (nikdy)
damals (tehdy), anfangs (počátkem), früher (dříve), zuerst (nejprve)
neulich, kürzlich, unlängst (nedávno), bereits (už)
soeben, eben, gerade (právě)
jetzt (teď), nun (nyní)
sofort (okamžitě), gleich (hned)
bald (brzy), künftig (v budoucnu), dann (pak), danach (poté)
zuletzt (nakonec), schließlich (ke konci), endlich (konečně)
vorher (předtím), inzwischen (mezitím), nachher (poté)

5.3. Zeměpisné názvy

Názvy měst:

Jsou středního rodu, člen se nežívá, pouze ve spojení s přídavným jménem (**das** alte Prag).

Wo? in
in Prag

Wohin? nach
nach Prag

Woher? aus
aus Prag

2. pád die Geschichte Prags nebo užíváme opisu s von (die Geschichte **von** Prag)

Názvy zemí a světadílů rodu středního:

Užívají se bez členu jako města.

Wo? in	Wohin? nach	Woher? aus
in Polen	nach Polen	aus Polen
in Österreich	nach Österreich	aus Österreich
in Deutschland	nach Deutschland	aus Deutschland
in Asien	nach Asien	aus Asien

Názvy zemí rodu ženského a v množném čísle:

Užívají se s členem, skloňují se jako obecná podstatná jména.

Wo?	Wohin?	Woher?
in der Schweiz	in die Schweiz	aus der Schweiz
in der BRD	in die BRD	aus der BRD
in den USA	in die USA	aus den USA

2. pád

die Geschichte Polens nebo užíváme opisu s von (die Geschichte **von** Polen)
die Geschichte der Schweiz

Zeměpisná přídavná jména:

Tvoří se od názvů měst příponou **-er**.
Wiener Kaffee, Düsseldorfer Messe, Prager Altstadt

V názvech na koncovku **-en** u přídavných jmen **-e-** vypadne.
Pilsner Bier, Dresdner Galerie, Münchner Oktoberfest

Jsou nesklonná.

in den Pariser Straßen

Názvy obyvatel měst:

Se tvoří stejně jako přídavná jména. Ženská přechylujeme koncovkou **-in, -innen**.

der Prager (Pražan)	die Pragerin (Pražanka)
die Prager (Pražané)	die Pragerinnen (Pražanky)

Názvy obyvatel zemí:

Se tvoří většinou koncovkami **-e, -er, případně -iese, -ese**.

der Tscheche, Italiener	die Tschechin, Italienerin
die Tschechen, Italiener	die Tschechinnen, Italienerinnen
der Portugiese, Chinese	die Portugiesin, Chinesin

Ale:

der Deutsche, ein Deutscher	die Deutsche, eine Deutsche
die Deutschen, Deutsche	die Deutsche, Deutsche

Zde se jedná o zpodstatnělé přídavné jméno (viz.2.2).

Od názvů obyvatel zemí se tvoří **přídavná jména**, většinou příponou **-isch**.
tschechisch, italienisch, portugiesisch, chinesisches, ale deutsch
Přídavná jména jsou zároveň názvy jazyků s **Tschechisch**, s **Deutsch**.

Názvy vodstev, hor a pohoří:

Užívají se vždy se členem, skloňují se jako obecná podstatná jména.

Pohoří a hory:

Mohou být všech rodů, nejčastěji podle základního slova v názvu.

Pohoří:	Wo? in +3. p. im Böhmerwald im Riesengebirge in der Hohen Tatra in den Alpen	Wohin? in + 4. p. in den Böhmerwald ins Riesengebirge in die Hohe Tatra in die Alpen
Hory:	Wo? auf +3. p. auf dem Großglockner auf der Zugspitze	Wohin? auf + 4. p. auf den Großglockner auf die Zugspitze

Vodstva:

Mohou být všech rodů, nejčastěji podle základního slova v názvu.
Pozor zejména na rozdíl der See (jezero) a die See (moře)!

Předložka **u** se překládá vždy **an!!!**

Wo?	an + 3. p. am Rhein an der Donau am Bodensee am Mittelmeer an der Ostsee am Atlantischen Ozean	Wohin?	an + 4. p. an den Rhein an die Donau an den Bodensee ans Mittelmeer an die Ostsee an den Atlantischen Ozean

Ale:
Ich schwimme **im** Bodensee. (Plavu v Bodamském jezeře.)
Ich surfe **auf** dem Bodensee. (Surfuji na Bodamském jezeře.)

5.4. Zájmenná příslovce

Nahrazují spojení předložky a osobního, tázacího nebo vztažného zájmena ve 3. nebo 4. pádu.
Užívají se u věcí, abstraktních pojmů nebo obsahu celé věty.

Womit schreibst du? (Čím píšeš?)	Damit. (Tímhle.) / Mit dem Bleistift. (Tužkou.)
Worauf wartest du? (Na co čekáš?)	Ich warte darauf. (Čekám na to.)

U osob užíváme tázací zájmeno wer, resp. osobní zájmeno.
Mit **wem** kommst du? (S kým přijdeš?)   Ich komme mit **ihm.** (Přijdu s ním.)

Směrová příslovce fungují u sloves jako odlučitelné předpony.

heraussteigen (vystoupit)

Er **steigt** aus dem Zug **heraus**. (Vystupuje z vlaku.)

hineinsteigen (nastoupit)

Er ist in den Zug **hineingestiegen**. (Nastoupil do vlaku.)

6. SLOVESA

6.1. Typy časování sloves

6.1.1. Pomocná slovesa

haben		
1.	ich habe	wir haben
2.	du hast	ihr habt
3.	er sie hat es	sie haben Sie haben

Význam a užití:

1) mít, vlastnit

Ich habe ein Auto. (Vlastním auto.)

2) haben + infinitiv s „zu“ = mít povinnost

Ich habe viel zu tun. (Mám moc práce.)

3) pomocné sloveso minulých časů

Ich habe gefragt. Er hatte zuerst bezahlt. (Ptal jsem se. Nejprve zaplatil.)

sein		
1.	ich bin	wir sind
2.	du bist	ihr seid
3.	er sie ist es	sie sind Sie sind

Význam a užití:

1) být

Ich bin zu Hause. (Jsem doma.) Ich bin Student. (Jsem student.)

2) sein + infinitiv s „zu“ = něco je nutno nebo možno udělat

Der Brief ist zu schreiben. (Dopis se musí napsat.)

2) pomocné sloveso minulých časů

Ich bin gereist. Er war zuerst gekommen. (Cestoval jsem. Napřed přišel.)

werden		
1.	ich werde	wir werden
2.	du wirst	ihr werdet
3.	er sie wird es	sie werden Sie werden

Význam a užití:

1) stávat se

Ich werde Lehrer. Sie wird Tante. (Stanu se učitelem. Bude tetou.)

2) nabývat vlastnosti přídavného jména

Es wird hell. (Rozednívá se.) Wir werden alt. (Stárneme.)

3) pomocné sloveso budoucího času

Ich werde bald heiraten. (Brzy se budu vdávat.)

4) pomocné sloveso trpného rodu

Er wird gefragt. (Je tázán.)

6.1.2. Způsobová slovesa a sloveso „wissen“

Přehled tvarů způsobových sloves a slovesa „wissen“		
Infinitiv	3. os. j. č.	3. os. mn. č.
dürfen (směti)	er darf	sie dürfen
können (moci)	er kann	sie können
mögen (mít rád)	er mag	sie mögen
müssen (muset)	er muss	sie müssen
sollen (mít)	er soll	sie sollen
wollen (chtít)	er will	sie wollen
wissen (vědět)	er weiß	sie wissen

Přítomný čas

a) 1. os. j. č. = 3. os. j. č. = bez koncovky

b) tvary j. č. ≠ tvarům mn. č. (kromě "sollen")

Koncovky:		
1.	ich darf !!!	wir dürf -en
2.	du darf-st	ihr dürf-t
3.	er sie darf !!! es	sie dürf-en Sie dürf-en

Význam způsobových sloves:

"können"

a) schopnost	Ich kann schwimmen. (Umím plavat.)
b) možnost	Ich kann nach Italien fahren, weil ich Zeit habe. (Mohu jet do Itálie, protože mám čas.)
c) není zakázáno	Hier kann man schwimmen. (Tady se může plavat.)
d) asi	Du kannst Recht haben. (Asi máš pravdu.)

"dürfen"

a) zákaz	Hier darf man nicht rauchen. (Tady se nesmí kouřit.)
b) právo	Jeder darf arbeiten. (Každý smí pracovat.)
c) zdvořilý dotaz	Darf ich Sie um etwas bitten? (Smím Vás o něco poprosit?)
d) předpoklad mluvčího	Das dürfte ihr gefallen. (To by se jí mohlo líbit.)

"müssen"

a) objektivní nutnost	Es ist spät, ich muss gehen. (Je pozdě, musím jít.)
b) příkaz	Du mußt lernen! (Musíš se učít.)
c) vysoká pravděpodobnost	Sie muss schon kommen. (Už určitě přijde.)

"sollen"

a) morální povinnost	Ich soll lernen. (Mám se učít.)
b) doporučení	Du sollst Diät halten. (Máš držet dietu.)
c) prý (cizí mínění)	Er soll in Urlaub sein. (Prý je na dovolené.)
d) podmínka	Sollte es regnen, bleiben wir zu Hause. (Kdyby pršelo, zůstaneme doma.)

"wollen"

a) úmysl, vůle	Wir wollen hier bleiben. (Chceme tu zůstat.)
b) zdvořilá výzva	Wollen Sie bitte Platz nehmen! (Posaďte se prosím!)
c) nepřesvědčivé tvrzení	Sie will gewonnen haben. (Říká, že prý vyhrála, ale já tomu moc nevěřím.)

"mögen"

a) mít rád	Ich mag Paul, er ist nett. (Mám rád Pavla, je milý.) Ich mag keinen Fisch. (Nemám rád ryby.)
b) asi	Er mag schon hier sein. (Asi už je tady.)
c) "möchte" = přání, chuť	Ich möchte ein Kilo Äpfel. (Chtěl bych kilo jablek.) Ich möchte jetzt schlafen. (Chtěl bych spát.)

"wissen"

a) znalost	Ich weiß davon alles. (Vím o tom všechno.)
b) schopnost	Er weiß sich zu helfen. (Umí si pomoci.)

6.1.3. Pravidelná slovesa v přítomném čase:

machen		
1.	ich mach -e	wir mach -en
2.	du mach -st	ihr mach -t
3.	er sie mach -t es	sie mach -en Sie mach -en

Osobní koncovky přítomného času jsou **-e, -st, -t, -en, -t, -en**.

arbeiten		
1.	ich arbeit -e	wir arbeit -en
2.	du arbeit -est	ihr arbeit -et
3.	er sie arbeit -et es	sie arbeit -en Sie arbeit -en

Slovesa s kmenem na **-t, -d** (příp. **-m, -n**) u 2. a 3. osoby j. č. a 2. osoby mn. č. vkládají **-e**.

sitzen		
1.	ich sitz -e	wi sitz -en
2.	du sitz -t	ih sitz -t
3.	er sie sitz -t es	sie sitz -en Sie sitz -en

Slovesa s kmenem končícím na sykavku **-s, -ß, -tz, -z** vypouštějí v 2. osobě j. č. **-s**, 2. a 3. osoba pak vypadají stejně.

U sloves na **-eln, -ern** se často v 1. osobě j. č. vypouští **-e**-(sammeln – ich sammle, wandern - ich wandre).

6.1.4. Nepravidelná slovesa v přítomném čase:

Mění kmenovou samohlásku ve 2. a 3. osobě j. č.

a → ä

fahren		
1.	ich fahre	wir fahren
2.	du fährst	ihr fahrt
3.	er sie fährt es	sie fahren Sie fahren

Tato slovesa tvoří rozkaz pravidelně. **Fahr(e)! Fahrt! Fahren wir! Fahren Sie!**

Nejčastější slovesa:

lassen, schlafen, laufen, schlagen, braten, backen, fangen, fallen, halten, raten, tragen, waschen, wachsen

e → i (ie)

geben, lesen		
1.	ich gebe, lese	wir geben, lesen
2.	du gibst, liest	ihr gebt, lest
3.	er sie gibt, liest es	sie geben, lesen Sie geben, lesen

Tato slovesa tvoří rozkaz 2. osoby nepravidelně a vždy **bez** koncovky **-e**.

Gib! Nimm! Iss! Sieh!

Ostatní osoby rozkazu tvoří pravidelně. **Lest! Lesen wir! Lesen Sie!**

Nejčastější slovesa:

essen, empfehlen, geschehen, helfen, messen, nehmen, sprechen, sterben, treffen, treten, vergessen, werfen

6.1.5. Odlučitelné a neodlučitelné předpony

Neodlučitelné předpony:

be-, ge-, emp-, ent-, er-, miss-, ver-, zer-

Nikdy se neoddělují od slovesa.

U příčestí v perfektu a v trpném rodě odpadá **-ge-!!!**

Er hat es erklärt / verstanden. (Vysvětlil to / rozuměl tomu.)

Es wird erklärt / zerrissen. (To se vysvětlí / roztrhá.)

Nejčastější odlučitelné předpony:**ab-, an-, auf-, aus-, bei-, ein-, mit-, nach-, vor-, zu-,
empor-, fort-, her-, hin-, los-, nieder-, vorbei-, weiter-, weg-, zusammen-, zurück-**

Odlučují se:

- v přítomném čase na konec věty
Ich **stehe** heute um sechs Uhr **auf**. (Vstanu dnes v šest hodin.)
- v příčestí minulém před -ge-
  - v perfektu
Ich bin gestern um sechs Uhr **auf**gestanden. (Včera jsem vstal v šest.)
  - v trpném rodě
Es wird hier um sechs Uhr **auf**gestanden. (Tady se vstává v šest.)
- ve vedlejší větě zůstávají u slovesa
Es sagt, dass er bald **auf**steht. (Říká, že brzy vstane.)

Předpony dílem odlučitelné a dílem neodlučitelné:**durch-, hinter-, über-, um-, unter-, voll-, wider-, wieder-**

V konkrétním významu většinou odlučitelné.

Ich setze die Pflanze in den Blumentopf **über**. (Přesadím květinu do toho květináče.)

V abstraktním významu většinou neodlučitelné.

Ich **übersetze** den Text. (Přeložím text.)**6.1.6. Zvratná slovesa****Zvratná zájmena:**

1.	mich mir	uns
2.	dich dir	euch
3.	sich	sich

Zvratné zájmeno „sich“ se používá pouze u 3. osoby č. j. i č. mn., u ostatních osob používáme příslušné osobní zájmeno. U 1. a 2. osoby j. č. musíme rozlišovat mezi 4. a 3. pádem. (Odpovídá přibližně českému „se“ a „si“.)

1. Zvratných sloves je v němčině méně než v češtině. (spielen, lernen)

2. Více je zvratných sloves ve 4.p.

Ich wasche das Kind.   Ich wasche dem Kind die Hände.
(Umývám dítě.)   (Umývám dítěti ruce.)

Ich wasche **mich**.   Ich wasche **mir** die Hände.
(Umývám **se**.)   (Umývám **si** ruce.)

3. Zvratné zájmeno dáváme co nejdřív za povinné větné členy.

Ich muss **mir** hier noch ganz schnell die Hände waschen.
(Musím si tu ještě rychle umýt ruce.)

4. Někdy neodpovídá českému „se“ a „si“.

Ich sehe **mir** gern tschechische Filme an.
(Rád se dívám na české filmy.)

5. Zvratné zájmeno ve vedlejší větě.

a) Je-li podmětem ve vedlejší větě podstatné jméno, stojí zvratné zájmeno před ním.
Ich weiß, dass **sich** mein Freund ein Auto kaufen will.
(Vím, že si můj přítel chce koupit auto.)

b) Je-li podmětem ve vedlejší větě zájmeno, stojí zvratné zájmeno až za ním.
Ich weiß, dass er **sich** ein Auto kaufen will.
(Vím, že si chce koupit auto.)

6.2. Rozkazovací způsob

Rozkazovací způsob:				
Osoba:	pravidelná	nepravidelná		pomocná
2. j. č.	mach(e)!,	fahr(e)!	lies! !!!	habe!, sei!, werde!
2. mn. č.	macht!	fahrt!	lest!	habt!, seid!, werdet!
1. mn. č.	machen wir!	fahren wir!	lesen wir!	haben wir!, seien wir!, werden wir!
zdvořilé oslovení	machen Sie!	fahren Sie!	lesen Sie!	haben Sie!, seien Sie!, werden Sie!

Rozkazovací způsob 2. os. j. č. tvoříme od kmene koncovkou **-e**. Tu lze zejména v hovorové řeči většinou vynechat. U sloves s kmenem na -t, -d, (-m, -n) koncovku -e dáváme. (Arbeite! Finde! Atme! Öffne!)

Osobní zájmeno **du se vynechává!!!**

Rozkazovací způsob 2. os. mn. č. je shodný s tvarem oznamovacím.

Osobní zájmeno **ihr se vynechává!!!**

Tímto tvarem rozkazujeme více osobám, jimž tykáme. Kinder, macht schnell!

Tvary 1. os. mn. č. a 3. os. mn. č. (zdvořilé oslovení) jsou shodné s tvary oznamovacími.

Osobní zájmena **wir** a **Sie** postavená až za slovesem zde **být musí!**

U zvratných sloves stojí příslušná zvratná (resp. osobní) zájmena.

Setz **dich**! Setzt **euch**! Setzen wir **uns**! Setzen Sie **sich**!

Slovesa s odlučitelnou předponou předponu v rozkaze odlučují.

Fange **an**! Fangt **an**! Fangen wir **an**! Fangen Sie **an**!

Stell dir **vor**! Stellt euch **vor**! Stellen wir uns **vor**! Stellen Sie sich **vor**!

Rozkazovací způsob lze někdy opsat:

1. způsobovým slovesem Du musst jetzt arbeiten. (Musíš pracovat.)

Wollen Sie bitte Platz nehmen? (Posaďte se prosím.)

2. slovesem lassen Lasst uns gehen! (Pojďme)

3. infinitivem Einsteigen! (Nastupovat!) Hier drücken! (Stiskněte zde!)

6.3. Budoucí čas

„werden“ časuje se	infinitiv stojí na konci věty

Budoucí čas se tvoří pomocí určitého tvaru slovesa „**werden**“ a **infinitivu**. Infinitiv stojí až na konci věty, pokud je ve větě způsobové sloveso, stojí na konci jeho infinitiv. Budoucí čas se často nahrazuje přítomným, zejména pokud je z ostatních údajů zřejmé, že jde o budoucí velmi pravděpodobný děj.

Du **wirst** morgen um sechs Uhr **aufstehen**.

Zítřa budeš vstávat v šest.

Du **wirst** morgen um sechs Uhr **aufstehen müssen**.

Zítřa budeš muset vstát v šest.

Wir **werden** zu Hause **sein**.

Zítřa asi budeme doma.

Morgen **sind** wir bestimmt zu Hause.

Zítřa určitě budeme doma.

Pozor na budoucí čas ve spojení se slovesy „sein“ a „werden“.

Heute **ist** es kalt.

Dnes je chladno.

Morgen **wird** es wohl kalt sein.

Zítřa bude asi chladno.

Heute **wird** es kalt.

Dnes se ochladí.

Morgen **wird** es wohl kalt **werden**. Zítřa se asi ochladí.

Ve vedlejší větě stojí „werden“ až za infinitivem významového slovesa.

Er sagt, **dass** seine Freundin bald kommen **wird**.

6.4. Minulé časy

6.4.1. Präteritum

Je minulý čas jednoduchý. Používá se zejména ve vyprávění bez úzkého vztahu k přítomnosti a více v severní němčině.

Koncovky pravidelných sloves:			Koncovky nepravidelných sloves:		
1.	ich mach -te	wir mach -ten	1.	ich schrieb -0	wir schrieb -en
2.	du mach -test	ihr mach -tet	2.	du schrieb -st	ihr schrieb -t
3.	er sie mach -te ! es	sie mach -ten Sie mach -ten	3.	er sie schrieb -0 es	sie schrieb -en Sie schrieb -en

U sloves s kmenem na **-t**, **-d** vkládáme **-e-** (du arbeitetest, ihr begleitetet).

Pomocná slovesa:		
1.	ich hatte, war, wurde	wi hatten, waren, wurden
2.	du hattest, warst, wurdest	ihr hattet, wart, wurdet
3.	er sie hatte, war, wurde es	sie hatten, waren, wurden Sie hatten, waren, wurden

Způsobová slovesa:		
1.	ich darf -te	wir darf -ten
2.	du darf -test	ihr darf -tet
3.	er sie darf -te ! es	sie darf -ten Sie darf -ten

Tvoříme ze slovního základu bez přehlásky. (er musste, konnte, durfte, mochte, sollte, wollte + wusste)

Příklady:

Ich fragte. (Ptal jsem se.)

Ich arbeitete. (Pracoval jsem.)

Ich machte auf. (Otevřel jsem.)

Ich reiste. (Cestoval jsem.)

Ich diktierte. (Diktoval jsem.)

Ich traf ihn. (Potkal jsem ho.)

Ich hielt die Vase. (Držel jsem vázu.)

Ich stand auf. (Vstal jsem.)

Ich kam. (Přišel jsem.)

Ich dachte nicht daran. (Nemyslel jsem na to.)

6.4.2. Perfektum

Je minulý čas složený. Používá se v konverzaci o minulých dějích s úzkým vztahem na přítomnost a více v jižní němčině.

Tvoří se:

pomocné sloveso	+	příčestí minulé
haben nebo sein		zůstává
časuje se		nesklonné

+

Příčestí minulé:			
auf-	ge-		-t
		<u>mach</u>	-----
		schrieb	
			-en

Příčestí minulé se tvoří:

1. z kmene (u nepravidelných se změnou kmenové samohlásky)
2. z předpony **ge-**
Předpona **ge-** se nedává:
  - a) u neodlučitelných předpon **be-, ge-, emp-, ent-, er-, ver-, zer-**
(ich habe erklärt / entschieden / vergessen)
  - b) u sloves s příponou **-ieren**
(ich habe diktiert / operiert / mich amüsiert)
3. odlučitelná předpona se dává před předponu **ge-**
(ich habe aufgeschrieben / eingemacht)
4. z koncovky
  - a) příčestí minulé pravidelných sloves má koncovku **-t**
  - b) příčestí minulé nepravidelných sloves má koncovku **-en**

Pomocné sloveso **haben** mají:

1. pomocné sloveso **haben** (ich habe gehabt)
2. způsobová slovesa a sloveso **wissen** (ich habe gemusst, gedurft, gekonnt, gemocht, gewollt, gesollt; gewusst)
3. zvratná slovesa (ich habe mich gesetzt, ich habe mich entschieden)
4. slovesa s předmětem ve 4. pádu
Ich habe den Brief geschrieben. (Napsal jsem ten dopis.)
Ich habe einen BMW gefahren. (Řídil jsem BMW.)

Pomocné sloveso **sein** mají:

1. pomocná slovesa **sein** a **werden** (ich bin gewesen, ich bin geworden)
2. slovesa pohybu s určeným cílem (Ich bin nach Prag gefahren.)
3. změny stavu (Ich bin eingeschlafen / aufgestanden.)
4. některá další např. **bleiben** (zůstat), **geschehen**, **passieren** (stát se), **gelingen** (podařit se)

Perfektum pomocných sloves:

ich habe gehabt   ich bin gewesen   ich bin geworden

Perfektum způsobových sloves:

ich habe gemusst, gedurft, gekonnt, gemocht, gewollt, gesollt, gewusst

Pozor!

V perfektu se ve větách se způsobovým slovesem ponechávají obě slovesa v infinitivu. Za infinitiv významového slovesa se dává infinitiv způsobového slovesa.

Er hat nicht **kommen können**.   (Nemohl přijít.)

Sie hat **arbeiten müssen**.   (Musela pracovat.)

Obdobně se chovají i slovesa **lassen** a **sehen**, u sloves *fühlen*, *helfen* a *hören* jsou možné obojí tvary.

Er hat es hier **liegen lassen**.   (Nechal to tu ležet.)

Sie hat mir *suchen helfen / geholfen*. (Pomohla mi hledat.)

Příklady tvoření perfekta:

Ich habe gefragt. (Ptal jsem se.)

Ich habe ihn getroffen.. (Potkal jsem ho.)

Ich habe gearbeitet.(Pracoval jsem.)

Ich habe die Vase gehalten. (Držel jsem vázu.)

Ich habe aufgemacht. (Otevřel jsem.)
Ich bin gereist. (Cestoval jsem.)
Ich habe diktiert. (Diktoval jsem.)

Ich bin aufgestanden. (Vstal jsem.)
Ich bin gekommen. (Přišel jsem.)
Ich habe daran gedacht. (Myslel jsem na to.)

6.4.3. Plusquamperfektum

Tvoří se:

pomocné sloveso	+	příčestí minulé
v préteritu		
(hatte nebo war)		zůstává
časuje se		nesklonné

Ich hatte bezahlt und ging weg. (Zaplatil jsem a šel jsem pryč.)
Nachdem er aus Amerika zurückgekehrt war, heiratete er.
(Poté co se vrátil z Ameriky, oženil se.)

6.5. Druhý budoucí čas

časovaný tvar werden + infinitiv minulý = příčestí minulé + haben nebo sein

Užití:

a) předpověď do budoucna (Voraussage), možno vždy nahradit perfektem
Im Jahre 2040 wird das Raumschiff die Venus erreicht haben.
(V roce 2040 dosáhne kosmická loď Venuše.)
Im Jahre 2040 hat das Raumschiff die Venus erreicht.

b) domněnka v minulosti (Vermutung in der Vergangenheit), možno nahradit perfektem jen se slovem vyjadřujícím domněnku
Er wird seinen Schlüssel verloren haben. (Asi ztratil klíče.)
= Er hat *wohl* seinen Schlüssel verloren.

Vyjádření domněnky v minulosti s postojem mluvčího:

Chceme-li vyjádřit postoj mluvčího k domněnce, užíváme opis modálním slovesem.

modální sloveso + infinitiv minulý

können: možnost (Hypothese, Vermutung)

Sie kann damals 16 Jahre alt gewesen sein. (Tehdy jí asi bylo 16 let.)

mögen: možnost s omezením (Vermutung mit Einräumung)

Sie sah zwar nicht so aus, aber sie mag damals 16 Jahre alt gewesen sein.
(Sice tak nevypadala, ale bylo jí tehdy asi 16 let.)

müssen: subjektivní přesvědčení (hypothetische Notwendigkeit)

Wenn Karl auf dem Photo ist, dann muss sie damals 16 Jahre gewesen sein.
(Jestliže je na fotce Karel, muselo jí tehdy být 16 let.)

sollen: cizí mínění (Aussage eines Anderen)

Was die Oma erzählt, soll sie damals 16 Jahre alt gewesen sein.
(Podle toho, co vypráví babička, jí bylo prý tehdy 16 let.)

wollen: tvrzení, které nemusí být pravdivé (Behauptung, die nicht für wahr zu halten ist)

Sie will damals 16 Jahre alt gewesen sein, aber das stimmt nicht.

(Říká, že jí tehdy bylo 16 let, ale to není pravda.)

dürfen: tvrzení, se kterým mluvčí souhlasí (Behauptung, mit der sich der Sprecher identifiziert), používá se konjunktiv préterita

Das Bild dürfte Picasso gemalt haben. Die Farben sprechen dafür.

(Obraz podle mého namaloval Picasso. Mluví pro to barvy.)

6.6. Přehled slovesných tvarů

6.6.1. Nepravidelná slovesa

Skupina:

A	B	A
-e-	-a-	-e-
essen (jíst)	aß	hat gegessen
fressen (žrát)	fraß	hat gefressen
geben (dát)	gab	hat gegeben
geschehen (stát se)	geschah	ist geschehen
lesen (číst)	las	hat gelesen
messen (měřit)	maß	hat gemessen
sehen (vidět)	sah	hat gesehen
treten (vstoupit, šlápnout)	trat	hat/ist getreten
vergessen (zapomenout)	vergaß	hat vergessen
-a-	a) -u-	-a-
a)	b) -i-, -ie-	
backen (péci)	buk	hat gebacken
fahren (jet)	fuhr	hat/ist gefahren
laden (nakládat, zvat)	lud	hat geladen
schlagen (tlouci)	schlug	hat geschlagen
tragen (nést)	trug	hat getragen
wachsen (růst)	wuchs	ist gewachsen
waschen (mýt, prát)	wusch	hat gewaschen
b)		
fangen (chytat)	fang	hat gefangen
blasen (foukat)	blies	hat geblasen
braten (smažit)	briet	hat gebraten
fallen (padat)	fiel	ist gefallen
hängen (viset)	hing	hat gehangen
halten (držet)	hielt	hat gehalten
lassen (nechat)	ließ	hat gelassen
raten (radit)	riet	hat geraten
schlafen (spát)	schlief	hat geschlafen
laufen (běhat)	lief	ist gelaufen
-o-	-a-	-o-
kommen (přijít)	kam	ist gekommen
-u-	-ie-	-u-

rufen (volat)	rief	hat gerufen
-ei-	-ie-	-ei-
heißen (jmenovat se)	hieß	hat geheißen
-o-	-ie-	-o-
stoßen (vrazit)	stieß	hat/ist gestoßen

Skupina:

A

-ei-

a)

beweisen (dokázat)
bleiben (zůstat)
leihen (půjčit)
scheiden (dělit)
scheinen (svítit, zdát se)
schreiben (psát)
schreien (křičet)
schweigen (mlčet)
steigen (stoupat)
treiben (hnát)

b)

beißen (kousat)
leiden (trpět)
pfeifen (pískat)
reiben (třít)
reißen (trhat, praskat)
reiten (jezdit na koni)
schleifen (brousit)
schleißen (loupat, trhat)

schmeißen (házet)
schneiden (řezat)
schreiten (kráčet)
streichen (hladit)
streiten (přít se)

-ie-

biegen (ohýbat)
bieten (skýtat)
fliegen (letět)
fliehen (utíkat)
fließen (téci)
frieren (mrznout)
gießen (lít)
riechen (vonět, čichat)
schieben (sunout)
schießen (střílet)

B

a) **-ie-**, b) **-i-**

bewies
blieb
lieh
schied
schien
schrieb
schrie
schwieg
stieg
trieb

biss
litt
pfiff
rieb
riss
ritt
schliff
schliss

schmiss
schnitt
schritt
strich
stritt

-o-

bog
bot
flog
floh
floss
fror
goss
roch
schob
schoss

B

a) **-ie-**, b) **-i-**

hat bewiesen
ist geblieben
hat geliehen
hat/ist geschieden
hat geschienen
hat geschrieben
hat geschrie(e)n
hat geschwiegen
ist gestiegen
hat/ist getrieben

hat gebissen
hat gelitten
hat gepfiffen
hat gerieben
hat gerissen
hat/ist geritten
hat geschliffen
hat geschlissen
hat geschleißt
hat geschmissen
hat geschnitten
hat/ist geschritten
hat gestrichen
hat gestritten

-o-

hat/ist gebogen
hat geboten
ist geflogen
ist geflohen
ist geflossen
hat/ist gefroren
hat gegossen
hat gerochen
hat geschoben
hat geschossen

schließen (zavírat)	schloss	hat geschlossen
verlieren (ztrácet)	verlor	hat verloren
wiegen (vážit)	wog	hat gewogen
ziehen (táhnout)	zog	hat/ist gezogen

-e-	-o-	-o-
bewegen (přimět)	bewog	hat bewogen
heben (zdvihat)	hob	hat gehoben
schmelzen (tavít,tát)	schmolz	hat/ist geschmolzen

nepravidelná

tun (činit,dělat)	tat	hat getan
stehen (stát)	stand	hat gestanden

Skupina:

A

-i-

a)
binden (vázat)
empfinden (cítit)
dringen (vnikat)
finden (najít)
gelingen (podařit se)
klingen (znít)
singen (zpívat)
sinken (klesat)
springen (skákat)
stinken (páchnout)
trinken (trinken)
verschwinden (zmizet)
zwingen (nutit)

b)

beginnen (začínat)
gewinnen (získat,vyhrát)
schwimmen (plavat)

c)

bitten (prosit)
liegen (ležet)
sitzen (sedět)

-e-

befehlen (poroučet)
brechen (lámat)
empfehlen (doporučit)
gelten (mít platnost)

-e-

B

-a-

band
empfund
drang
fand
gelang
klang
sang
sank
sprang
stank
trank
verschwand
zwang

begann
gewann
schwamm

bat
lag
saß

-a-

befahl
brach
empfahl
galt

-i-

C

a) -u-

b) -o-

c) -e-

hat gebunden
hat empfunden
hat gedrungen
hat gefunden
ist gelungen
hat geklungen
hat gesungen
ist gesunken
ist gesprungen
hat gestunken
hat getrunken
ist verschwunden
hat gezwungen

hat begonnen
hat gewonnen
hat/ist geschwommen

hat gebeten
hat gelegen
hat gesessen

-o-

hat befohlen
hat gebrochen
hat empfohlen
hat gegolten

-a-

gehen (jít)	ging	ist gegangen
hängen (viset)	hing	hat gehangen

6.6.2. Smíšená slovesa:

bringen (přinést)	brachte	hat gebracht
denken (myslet)	dachte	hat gedacht
brennen (hořet)	brannte	hat gebrannt
kennen (znát)	kannte	hat gekannt
nennen (nazývat)	nannte	hat genannt
rennen (běžet)	rannte	ist gerannt
senden (posílat - per Post)	sandte	hat gesandt
(vysílat - per Funk)	sendete	hat gesendet
wenden (obracet se - mit Bitte)	wandte	hat gewandt
(obracet - Gegenrichtung)	wendete	hat gewendet

6.6.3. Pomocná slovesa:

haben (mít, vlastnit)	hatte	hat gehabt
sein (být)	war	ist gewesen
werden (stávat se)	wurde	ist geworden

6.6.4. Způsobová slovesa:

müssen (muset)	musste	hat gemusst
dürfen (smět)	durfte	hat gedurft
können (moci)	konnte	hat gekonnt
mögen (mít rád, chtít)	mochte	hat gemocht
wollen (chtít)	wollte	hat gewollt
sollen (mít povinnost)	sollte	hat gesollt
wissen (vědět)	wusste	hat gewusst

6.7. Užívání časů a časová souslednost

Čas:	Užití:	Příklad:
Přítomný	1. přítomnost 2. opakovaný děj 3. „pořád ještě“ 4. jistá budoucnost	Ich lerne jetzt Deutsch. (Teď se učím německy.) Die Frauen haben Kinder. (Ženy mívají děti.) Ich studiere seit Oktober an der Uni. (Studuji od října na univerzitě.) Ich gebe dir das Geld morgen zurück (Zítří ti ty peníze vrátím.)
Préteritum a perfektum:	minulost	Ich studierte. (Studoval jsem.) Ich habe studiert. (Studoval jsem.)
Préteritum:	- při vyprávění (v literatuře) - častější v severní němčině	Perfekt: - v konverzaci - častější v jižní němčině

- minulost není tak živá
- často pomocná a způsobová slovesa

- minulost se váže na přítomnost
- zřídka pomocná a způsobová slovesa

Plusquam- minulost ukončená
perfektum: v minulosti

Er hatte bezahlt und verließ das Lokal.
 ([Nejdřív] zaplatil a opustil lokál.)

Časová souslednost

perfektum + přítomný

Minulý děj má vazbu na přítomnost.

Ich habe gestern viel trainiert und bin heute müde.
 (Včera jsem hodně trénoval a dnes jsem unavený.)

perfektum + přítomný (budoucí)

Dva děje budoucí, z nichž jeden je ukončen dříve než nastane druhý.

Wenn du kommst, ist er schon abgefahren.
 (Až přijdeš, bude už pryč.)

Wenn ich das Buch gelesen habe, werde ich es zurückbringen.
 (Až tu knihu přečtu, vrátím ji.)

plusquamperfektum + préteritum

Dva děje minulé, z nichž jeden byl ukončen dříve než nastal druhý.

Nachdem er sich verabschiedet hatte, verließ er das Zimmer.
 (Poté co se rozloučil, opustil místnost.)

Bevor er wegging, hatte er sich verabschiedet.
 (Dřív než odešel, rozloučil se.)

6.8. Trpný rod

werden časuje se v příslušném čase	+	přičestí minulé (viz perfektum) nesklonný tvar

Přítomný čas:		
1.	ich werde gefragt	wir werden gefragt
2.	du wirst gefragt	ihr werdet gefragt
3.	er sie wird gefragt es	sie werden gefragt Sie werden gefragt

Přehled tvarů trpného rodu v základních časech:

Přítomný čas:	er wird	gefragt	
Préteritum:	er wurde	gefragt	
Perfektum:	er ist	gefragt	worden!!!
Plusquamperfektum:	er war	gefragt	worden!!!

Infinitiv trpný:		gefragt	werden
Budoucí čas:	er wird	gefragt	werden

Trpný rod je v němčině častější než v češtině. Překládáme jím věty typu:

Říká se.	Es wird gesagt.
Zde nemluvíme česky.	Hier wird nicht Tschechisch gesprochen.
Hosté jsou očekáváni.	Die Gäste werden erwartet.

Převod z činného do trpného rodu:

Původní podmět (činitel) se převádí pomocí **von**, **mit** nebo **durch**.

Der Vater singt ein Lied.

Ein Lied wird **von** dem Vater gesungen. (činitelem je osoba)

Píseň je zpívána tatínkem. (V češtině neužíváme.)

Das Messer schneidet Brot.

Brot wird **mit** dem Messer geschnitten. (činitelem je nástroj)

Chleba se řeže nožem.

Der Rundfunk überträgt das Konzert.

Das Konzert wird **durch** den Rundfunk übertragen. (činitelem je instituce)

Koncert je přenášen rozhlasem.

Průběhový a stavový trpný rod:

Děj probíhá: **werden**

Děj je ukončen: **sein**

Das Haus wird gebaut.

(Dům se staví. Dům je stavěn.)

Das Haus ist gebaut.

(Dům je postaven.)

Die Wäsche wird gewaschen.

(Prádlo se pere.)

Die Wäsche ist gewaschen.

(Prádlo je vyprané.)

Trpný rod ve vedlejší větě:

Určité sloveso je na konci.

Er sagt, dass er vom Vater begleitet **wird**. (Říká, že bude doprovázen otcem.)

Er sagt, dass er vom Vater begleitet **worden ist**. (Říká, že byl doprovázen otcem.)

Trpný rod se způsobovým slovesem:

způsobové sloveso + infinitiv trpný (= přičestí minulé + werden)	
časuje se	nesklonný tvar

Infinitiv přítomný: gefragt werden **müssen**

Přítomný čas: er **muss** gefragt werden

Préteritum : er **musste** gefragt werden

Perfektum: er **hat** gefragt werden **müssen**
 Plusquamperfektum: er **hatte** gefragt werden **müssen**
 Budoucí čas: er **wird** gefragt werden **müssen**

Způsobové sloveso a trpný rod ve vedlejší větě:

Pokud se sejdou více jak 3 slovesné tvary na konci věty, jde určitý tvar slovesa před neurčitý.

Er sagt, dass sein Bruder gefragt werden **muss**.

(Říká, že je třeba zeptat jeho bratra.)

Er sagt, dass sein Bruder **hat** gefragt werden **müssen**.

(Říká, že bylo třeba se zeptat jeho bratra.)

6.9. Konjunktiv II

Používá se jako český podmiňovací způsob.

Ich würde rot, wenn ich an deiner Stelle wäre.

Zčervenala bych, kdybych byla na tvém místě.)

Ich wäre rot geworden, wenn ich an deiner Stelle gewesen wäre.

(Bývala bych zčervenala, kdybych bývala byla na tvém místě.)

Koncovky konjunktivu:		
užívají se u všech tvarů konjunktivu		
1.	ich – e	wir – en
2.	du – est	ihr – et
3.	er – e	sie – en

6.9.1. Konjunktiv préterita (II A)

Činný rod:

Konjunktiv:	Opis:
prét.+(přehl.)+konj. konc.	würde + infinitiv
er hätte, wäre, würde	neužívá se
er müsste, könnte, dürfte, möchte, sollte, wollte, wüsste	neužívá se
er fragte užívá se málo	er würde fragen
er ginge, bliebe, käme, nähme, täte, stünde	er würde gehen, bleiben, kommen, nehmen, tun, stehen
er dächte, brächte užívá se zřídka	er würde denken, bringen, nennen

Trpný rod:

Konjunktiv:
würde + přičestí minulé
er würde gefragt

Použití:

- 1) nereálný děj v přítomnosti nebo budoucnosti
Es wäre gut, wenn er kommen würde. Er kommt aber nicht.
(Bylo by dobré, kdyby přišel. Ale nepřijde.)
- 2) nereálné přání v přítomnosti
Hätte ich viel Geld! (Kéž bych měl hodně peněz!)
- 3) zdvořilý dotaz, vybídnutí
Könntest du mir helfen? (Mohl bys mi pomoci?)
- 4) opatrné konstatování
Er sollte kommen. (Měl by přijít. Asi přijde.)
- 5) pochybnost
Würde es mir gelingen? (Že by se mi to podařilo?)

Ve spojení se způsobovým slovesem je v konjunktivu způsobové sloveso, významové je v infinitivu (činném nebo trpném).

Er **könnte** kommen. (Mohl by přijít.)

Das **müsste** erklärt werden. (To by se muselo vysvětlit.)

6.9.2. Konjunktiv plusquamperfekta (II B)

Činný rod:

Konjunktiv: konj.prét. pomocného + přičestí min. slovesa
er hätte gehabt, er wäre gewesen, er wäre geworden
er hätte gemusst, gekonnt, gedurft, gemocht, gesollt, gewollt; gewusst
er hätte gefragt   er wäre gekommen

Trpný rod:

Konjunktiv: wäre + přičestí + worden
er wäre gefragt worden

Konjunktiv ve spojení se způsobovými slovesy a lassen:

Platí pravidlo dvou infinitivů.

Er hätte sich **verabschieden können**.

Ich hätte es **kontrollieren lassen**.

Er hätte **gefragt werden können**.

Použití:

1) nereálný děj v minulosti

Wenn er gekommen wäre, hätten wir es geschafft.

(Kdyby býval přišel, bývali bychom to stihli.)

2) nereálné přání v minulosti

Hätte ich damals mehr Geld gehabt! (Kéž bych tehdy měl více peněz!)

3) mírná výtka v minulosti

Du hättest nicht so viel einkaufen sollen. (Neměl jsi tolik nakupovat.)

6.9.3. Konjunktiv I

Tento konjunktiv se používá v nepřímé řeči a některých speciálních případech.

Er sagt: „Ich komme nicht.“ = Er sagt, er komme nicht.

Es lebe unser Freund Karl! (Ať žije náš přítel Karel!)

Man nehme 3 Kilo Mehl! (Vezmi tři kila mouky! – zastarale)

Konjunktiv přítomného času (I A)

Tvoří se od oznamovacího způsobu koncovkami konjunktivu.

Všechny nepravidelnosti sloves odpadají.

1. ich	habe, sei, werde, dürfe, frage, fahre, gebe
2. du	habest, seiest, werdest, dürfest, fahrest, gebest
3. er	habe, sei, werde, dürfe, fahre, gebe
1. wir	haben, seien, werden, dürfen, fahren, geben
2. ihr	habet, seiet, werdet, dürfet, fahret, gebet
3. sie	haben, seien, werden, dürfen, fahren, geben

Konjunktiv perfekta (I B)

Tvoří se z oznamovacího způsobu perfekta, pomocné sloveso dostává koncovky konjunktivu.

er habe gefragt   **er sei gekommen**

Konjunktiv budoucího času I (I C)

Tvoří se z konjunktivu I A slovesa werden a infinitivu významového slovesa.

er werde kommen

Tvary shodné s oznamovacím způsobem (1. j. č.; 1., 3. mn. č.) se nahrazují příslušnými tvary konjunktivu II.

wir werden kommen = wir würden kommen

Konjunktiv budoucího času II (I D)

Tvoří se z konjunktivu I A slovesa werden a infinitivu minulého významového slovesa.

er werde gekommen sein

Tvary shodné s oznamovacím způsobem (1. j. č.; 1., 3. mn. č.) se nahrazují příslušnými tvary konjunktivu II.

wir werden gekommen sein = wir würden gekommen sein

Přehled všech tvarů oznamovacího způsobu a konjunktivu:

Činný rod:	oznamovací způsob	konjunktiv
Přítomný:	er fragt er kommt	er frage er komme (I A)
Préteritum:	er fragte er kam	er würde fragen (fragte) er würde kommen (käme) (II A)
Perfektum:	er hat gefragt er ist gekommen	er habe gefragt er sei gekommen (I B)
Plpf.:	er hatte gefragt er war gekommen	er hätte gefragt er wäre gekommen (II B)
Bud. I:	er wird fragen er wird kommen	er werde fragen er werde kommen (I C)
Bud. II:	er wird gefragt haben er wird gekommen sein	er werde gefragt haben er werde gekommen sein (I D)
Trpný rod:	oznamovací způsob	konjunktiv
Přítomný:	wird gefragt	er werde gefragt (I A)
Préterit:	er wurde gefragt	er würde gefragt (II A)
Perfektum:	er ist gefragt worden	er sei gefragt worden (I B)
Plpf.:	er war gefragt worden	er wäre gefragt worden (II B)
Bud. I:	er wird gefragt werden	er werde gefragt werden (I C)
Bud. II:	er wird gefragt worden sein	er werde gefragt worden sein (I D)

6.10. Infinitiv

Infinitiv I (přítomný infinitiv, infinitiv prézentu):

- a) činný – má koncovku **-en**, po souhláskách *r* a *l* jen **-n**
fragen (ptát se), schreiben (psát), ändern (měnit), basteln (kutit)
- b) trpný

příčestí minulé + werden

gefragt werden (být tázán), geschrieben werden (být psán)

Infinitiv stojí většinou až na konci věty.

Ich **muss** heute noch etwas **machen**. (Musím dnes ještě něco udělat.)

Der Brief **muss** noch heute **geschrieben werden**. (Dopis musí být napsán ještě dnes.)

Infinitiv II (minulý infinitiv, infinitiv perfekta):

- a) činný

příčestí minulé + infinitiv haben nebo sein

gemacht haben (předtím udělat), gelesen haben (předtím přečíst), gereist sein (předtím cestovat), geblieben sein (předtím zůstat)

- b) trpný

příčestí minulé + worden + sein

gefragt worden sein (předtím být tázán)
gerufen worden sein (předtím být volán)

Užití:

- a) při krácení vět pro vyjádření předčasnosti

Sie legte die Prüfung ab, ohne gelernt zu haben.

(Složila zkoušku, aniž by se předtím učila.)

Der Sportler scheint viel trainiert zu haben. (Zdá se, že sportovec hodně trénoval.)

- b) ve futuru II vyjadřujícím domněnku v minulosti

Er wird seine Schlüssel verloren haben. (Asi ztratil klíče.)

- c) ve spojení s modálním slovesem pro vyjádření domněnky v minulosti s postojem mluvčího

Das Bild musste Lucas Cranach gemalt haben.

(Obraz s největší pravděpodobností namaloval Lucas Cranach.)

Sie mag dort geblieben sein. (Asi tam zůstala.)

6.11. Příčestí a přívlastkové vazby

Příčestí přítomné činné:

Má činný význam, osoba nebo věc sama činnost provádí.

Příčestí přítomné:

infinitiv +**d** → **příčestí přítomné**

Príklady:	lachend	Sie kommt lachend. (Přichází smějíc se.)
	lesend	Er sitzt da lesend. (Sedí tu a čte.)
	schreibend	Die Aufgabe schreibend denkt er nach. (Přemýšleje píše úkol. Píše úkol a přemýšlí.)

V přívlastku se chová jako přídavné jméno. Většinou v přívlastku odpovídá českým přídavným jménům slovesným na **-ící, -jící, -ivý, skloňuje se jako přídavné jméno.**

ein	liebendes	Kind	= milující dítě (nikoli milované!!!)
mein	liebendes	Kind	
das	liebende	Kind	
die	liebenden	Kinder	
zwei	liebende	Kinder	

Příčestí minulé trpné:

Má pasivní význam, s osobou nebo věcí bylo něco uděláno.

Příčestí minulé:	
(auf)-ge-mach-t	→ příčestí minulé pravidelného slovesa
(auf)-ge-schrieb-en	→ příčestí minulé nepravidelného slovesa

Príklady:	geschrieben	Die Aufgabe ist geschrieben. (Úkol je napsaný.)
	bezahlt	Die Rechnung ist bezahlt. (Účet je zaplacen.)
	abgewaschen	Alles abgewaschen? (Všechno umyto?)
	gestrichen	Frisch gestrichen! (Čerstvě natřeno!)

V přívlastku se chová jak přídavné jméno. Většinou v přívlastku odpovídá českým přídavným jménům slovesným na **-ný, -tý, skloňuje se jako přídavné jméno.**

ein bestelltes Essen	ein geschriebener Brief
das bestellte Essen	der geschriebene Brief

Rozdíl mezi příčestím přítomným a minulým:

liebende Frau (milující žena)	geliebte Frau (milovaná žena)
schreibender Student (píšící student)	geschriebene Aufgabe (napsaný úkol)
ankommende Leute (přijíždějící lidé)	angekommene Leute (lidé, co přišli)

Velmi často se od obou příčestí tvoří i zpodstatnělá přídavná jména.
r Reisende (cestující), r Verletzte (raněný)

Příčestí přítomné s „zu“:

Znamená, že s danou osobou či věcí se něco musí nebo může udělat.

Příčestí přítomné s „zu“:
zu + infinitiv +d → příčestí přítomné

Užívá se pouze v přívlastku a chová se jak přídavné jméno.
 die zu schreibende Aufgabe (úkol, který je potřeba napsat)
 die zu bestellenden Karten (lístky, které je možno objednat)

Přívlastkové vazby

Všechna přičestí a řadu přídavných jmen velmi často najdeme v rozvinutých přívlastkových vazbách charakteristických pro odborný styl.

Tyto vazby se rozvíjejí zprava doleva od určujícího podstatného jména. Při překladu přívlastkových vazeb začínáme od podstatného jména, před kterým stojí tvar přičestí. Pozor - může se jednat i o vícenásobnou přívlastkovou vazbu (viz poslední příklad).

die Studenten
 (studenti)

die arbeitenden Studenten
 (pracující studenti)

die während der Ferien arbeitenden Studenten
 (studenti pracující o prázdninách)

die in vielen unseren Betrieben während der Ferien arbeitenden Studenten
 (studenti, kteří pracují o prázdninách v mnoha našich podnicích)

die in vielen den verschiedensten Branchen angehörenden Betrieben während der Ferien arbeitenden Studenten
 (studenti, kteří pracují o prázdninách v mnoha podnicích patřících k nejrůznějším odvětvím)

7. SLOVOSLED

7.1. Pořádek slov ve větě jednoduché

I. typ – určité sloveso na 2. místě:

a) Přímý pořádek: v oznamovacích větách

1	2	3	4
podmět	<u>přísudek 1</u>	ostatní členy čas, příčina, způsob, místo	<u>přísudek 2</u> odluč.předpona, infinitiv, přičestí
Er	arbeitet	heute fleißig.	
Er	macht	das Fenster	auf

Er kann heute hier schlafen
 E hat fleißig gearbeitet

b) Nepřímý pořádek: 1. v oznamovacích větách se zdůrazněným členem
 2. v otázkách s tázacím zájmenem

1	2	3	4	5
zdůr.čl. táz.zájmn.	<u>přísudek 1</u>	podmět	ostatní členy	<u>přísudek 2</u> odluč. předpona, infinitiv, příčestí
Heute	arbeitet	er	fleißig.	
Jetzt	macht	er	das Fenster	auf.
Hier	kann	er	heute	schlafen.
Gestern	hat	er	fleißig	gearbeitet.
Wann	kommt	er	nach Hause?	
Wie	macht	er	das Fenster	auf?
Mit wem	hat	er	gestern	gearbeitet?

II. typ – určité sloveso na 1. místě:

1. v rozkaze
2. ve zjišťovacích otázkách s odpovědí *Ja. / Nein.*
3. v nepravých větách vedlejších

1	2	3	4
<u>přísudek 1</u>	podmět (v rozkaze 2. os. není vyjádřen)	ostatní členy čas, příčina, způsob, místo	<u>přísudek 2</u> odluč. předpona, infinitiv, příčestí

Kommen Sie heute zu uns!
 Mach das Fenster auf!
 Wirst du morgen bei uns schlafen?
 Habt ihr fleißig gearbeitet?
 Kommst du morgen, spielen wir Fußball.
 = Wenn du morgen kommst, spielen wir Fußball.

III. typ – určité sloveso na konci věty:

ve vedlejších větách souvětí podřadného

Ich komme nicht, ...

1	2	3	4	5
spojka podřadicí	<u>podmět</u>	ostatní členy	<u>přísudek 2</u> infinitiv, příčestí	<u>přísudek 1</u> (i s odluč. předponou)

weil ich keine Zeit habe.
 weil ich heute lernen muss.

weil   ich   es nicht   gewusst   habe.
weil   ich   auf die Kinder   aufpasse.

Shoda přísudku s podmínkem:

Přísudek závisí na podmětě a shoduje se s ním v osobě a čísle.

Der Mann ist nett.   Die Kinder sind nett.
(Muž je milý.)   (Děti jsou milé.)

U několikanásobného podmětě za slovesem je na rozdíl od češtiny přísudek v množném čísle.

Dort **waren** auch Herr Klein und seine Frau.
(Tam **byl** také pan Klein a jeho žena.)

Ale: Dort war auch Herr Klein mit seiner Frau.
(Tam byl také pan Klein se svou ženou.)

Gramatický podmět „es“ neovlivňuje tvar přísudku.

Es werden hier Autos verkauft. (Prodávají se zde auta.)

U podmětě s číslovkou větší než 1 je přísudek v množném čísle.

Sechs Studenten **kommen** noch. (Šest studentů ještě **přijde**.)

V matematických výrazech je přísudek v jednotném čísle.

Zwei plus zwei ist, macht, ergibt vier. (Dvě a dvě jsou, dělá, dává čtyři.)

7.2. Souvětí souřadné

Spojky souřadící:

Typ A:

Nemění pořádek slov.
Po nich následuje podmět.

Typ B:

Mění pořádek slov.
Po nich následuje přísudek.
Mohou stát i uprostřed věty.

und – a

aber – ale (v kladných větách)

oder – nebo

denn – neboť

sondern – ale (v záporných větách),
nýbrž

darum, deshalb, deswegen – proto

sonst – jinak

außerdem – kromě toho, mimo to

trotzdem – přesto

Typ A:

Er liegt im Bett **und** ich koche. (On leží v posteli a já vařím.)

Er liegt im Bett **und** liest. (Leží v posteli a čte si.)

Er liegt im Bett **und** erst um 10 Uhr steht er auf. (Leží v posteli a teprve v 10 vstane.)

(Po „und“ lze vynechat podmět, pokud je v obou větách stejný a druhá věta má přímý pořádek slov.)

Wir gehen jetzt ins Kino, **aber** wir müssen dann noch arbeiten.

(Půjdeme teď do kina, ale musíme pak ještě pracovat.)

Ich bleibe zu Hause **oder** ich gehe ins Kino.
(Zůstanu doma nebo půjdu do kina.)

Ich bleibe **nicht** zu Hause, **sondern** ich gehe ins Kino.
(Nezůstanu doma, nýbrž půjdu do kina.)
„sondern“ se dává po záporně větě

Ich gehe ins Kino, **denn** ich will diesen Film sehen.
(Půjdu do kina, neboť tento film chci vidět.)
„denn“ je obsahově totožné s podřadící spojkou „weil“

Typ B:

Er ist krank, **deshalb** bleibt er zu Hause. Er ist krank, er bleibt **deshalb** zu Hause.
(Je nemocný, proto zůstane doma.) (Je nemocný, zůstane proto doma.)

Mach schnell, **sonst** kommen wir spät! Mach schnell, wir kommen **sonst** spät!
(Dělej rychle, jinak přijdeme pozdě!) (Dělej rychle, přijdeme jinak pozdě!)

Es ist teuer, **außerdem** gefällt es mir nicht. Es ist teuer, es gefällt mir **außerdem** nicht.
(Je to drahé, kromě toho se mi to nelíbí.)

Er ist krank, **trotzdem** geht er arbeiten. Er ist krank, er geht **trotzdem** arbeiten.
(Je nemocný, přesto jde pracovat.) (Je nemocný, jde přesto pracovat.)

Pozor na podobnost českého přesto = trotzdem a přestože (ačkoliv) = obwohl.

7.3. Souvětí podřadné

Vedlejší věta obsahově doplňuje větu hlavní.

Je uvozena spojkou a **přísudek stojí vždy až na konci věty.**

Podmět stojí většinou hned za spojkou.

Er will mir zeigen, dass **er** es auch ohne mich **schafft**.
(Chce mi ukázat, že to stihne i beze mě.)

Er ist müde, weil er gestern viel gearbeitet **hat**.
(Je unavený, protože včera hodně pracoval.)

Er will nicht kommen, obwohl er nicht mehr so viel arbeiten **muss**.
(Nechce přijít, ačkoliv již nemusí tolik pracovat.)

Zvratné zájmeno ve vedlejší větě:

a) Je-li podmětem ve vedlejší větě podstatné jméno, stojí zvratné zájmeno ještě před ním.
Ich weiß, dass **sich** mein Freund ein Auto kaufen will.
(Vím, že si můj přítel chce koupit auto.)

b) Je-li podmětem ve vedlejší větě zájmeno, stojí zvratné zájmeno až za ním.
Ich weiß, dass er **sich** ein Auto kaufen will. (Vím, že si chce koupit auto.)

Pořádek slov ve větě hlavní po větě vedlejší:

Hlavní věta po vedlejší začíná přísudkem.

Wenn ich Zahnschmerzen habe, **gehe** ich zum Zahnarzt.
(Když mě bolí zub, jdu k zubaři.)

Vedlejší větu můžeme nahradit většinou nějakým větným členem.

Bei Zahnschmerzen gehe ich zum Zahnarzt.
(Při bolestech zubů jdu k zubaři.)

Existují i vedlejší věty bez spojky, zejména po slovesech sagen, schreiben, denken, glauben apod.

Er glaubt, er **schafft** es auch ohne mich. (Věří, že to zvládne i beze mě.)

7.3.1. Věty časové

Opakování děje:

wenn (když), **sooft** (kdykoli)

Wenn ich ihn sprechen will, hat er nie Zeit. (Immer wenn ...)
(Když s ním chci mluvit, nemá nikdy čas.)

Wenn wir Zeit hatten, spielten wir Tennis. (Jedes Mal wenn ...)
(Když jsme měli čas, hráli jsme tenis.)

Sooft er nach Prag kam, besuchte er uns.
(Kdykoliv byl v Praze, navštívil nás.)

Jedinečnost děje v minulosti:

als (když)

Als er gestern kam, war es schon dunkel.
(Když včera přišel, byla už tma.)

Mein Vater starb, als ich zehn Jahre alt war.
(Můj otec zemřel, když mi bylo deset let.)

Předčasnost děje před dějem věty hlavní:

nachdem (poté co), **kaum** (sotvaže), **sobald** (jakmile), **seitdem** (od té doby co)

Nachdem er gefrühstückt hatte, ging er zur Arbeit.

(Poté co se nasnídal, šel do práce.)

(Jsou-li oba děje v minulosti, užívá se po „nachdem“ plusquamperfekta, v hlavní větě pak většinou préterita.)

Kaum erfuhr er es /hatte er es erfahren, ging er weg.

(Sotva se to dověděl, odešel.)

(Po „kaum“ následuje nepřímý pořádek slov.)

Sobald er zurückkam / zurückgekommen war, sagte ich es ihm.

(Jakmile se vrátil, řekl jsem mu to.)

Seit(dem) ich studiere, habe ich wenig Zeit.

(Od té doby co studuji, mám málo času.)

Následnost po ději věty hlavní:

bevor, **ehe** (dříve než), **bis** (až = dokud ne), **wenn** (až = až když), **nachdem** (poté co)

Bevor / Ehe wir in Urlaub fahren, müssen wir das Auto reparieren lassen.

(Než pojedeme na dovolenou, musíme nechat opravit auto.)

Bevor er abreiste, besuchte er uns /hatte er uns besucht.

(Než odjel, navštívil nás.)

(Pro předčasnost děje věty hlavní lze v minulosti užít i plusquamperfekta.)

Du bleibst hier, bis ich Hilfe hole.

(Zůstaneš tady, než dovedu pomoc.)

(„bis“ vyjadřuje trvání děje do okamžiku, kdy nastane děj věty hlavní, sloveso stojí vždy v kladném tvaru)

Wenn ich ihn sehe, sage ich es ihm.

(Až ho uvidím, řeknu mu to.)

(Při ději v budoucnosti odpovídá „wenn“ českému „až“)

Wenn / Nachdem ich das Buch gelesen habe, bringe ich es zurück.

(Až tu knihu přečtu, vrátím ji.)

(Pro následnost děje v budoucnosti užíváme perfekta.)

Současnost s dějem věty hlavní:

solange (dokud), **während** (zatímco)

Solange es schön war, blieben wir dort.

(Dokud bylo pěkně, zůstali jsme tam.)

Während sie kocht, liest er die Zeitung.

(Zatímco ona vaří, on čte noviny.)

7.3.2. Věty podmínkové

Spojky: **wenn** (když, kdyby), **falls** (v případě, že), **sofern** (pokud)

Reálnou podmínku vyjadřujeme oznamovacím způsobem.

Wenn du kommst, gehen wir ins Kino. (Když přijdeš, půjdeme do kina.)

Falls ich ihn sehe, sage ich es ihm. (Pokud ho uvidím, řeknu mu to.)

Nereálnou podmínku vyjadřujeme:

V současnosti konjunktivem préterita nebo opisem s „würde“

Wenn ich Zeit hätte, würde ich mehr lernen. (Kdybych měl čas, učil bych se víc.)

V minulosti konjunktivem plusquamperfekta

Wenn ich damals mehr Zeit gehabt hätte, hätte ich mehr gelernt.

(Kdybych tehdy byl měl víc času, býval bych se učil víc.)

Pokud souvětí začíná podmínkovou větou, můžeme spojku vynechat.

Treffe ich ihn, sage ich es ihm. (Potkám-li ho, řeknu mu to.)

Hätte ich Zeit, würde ich mehr lernen. (Měl-li bych čas, učil bych se víc.)

Hätte ich damals Zeit gehabt, hätte ich mehr gelernt..

(Kdybych tehdy byl měl víc času, býval bych se učil víc.)

V nereálných podmínkových větách vyjadřujících děj, který by mohl v budoucnosti nastat, můžeme použít konjunktivu slovesa sollen.

Sollte es regnen, würden wir zu Hause bleiben.

(Kdyby mělo pršet, zůstaneme doma.)

7.3.3. Věty vztažné

Das Haus, das ich dieses Jahr kaufen **will**.

das ich dieses Jahr gekauft **habe**.

Vztažné věty jsou uvozeny vztažnými zájmeny.

Ta se skloňují jako člen určitý s výjimkou 2. pádu j. č. a 2. a 3. pádu mn. č., kde jsou rozšířena o koncovku **-en**.

Skloňování vztažných zájmen:				
	mužský	ženský	střední	mn.č.
1.	der	die	das	die
2.	dessen	deren	dessen	deren
3.	dem	der	dem	denen
4.	den	die	das	die

Hier ist der Mann, **der** hier wohnt. (... , jenž tu bydlí.)

dessen Sohn hier wohnt. (... , jehož syn zde bydlí.)

dem ich das Geld gebe. (... , jemuž dám ty peníze.)

den ich suche.(... , jehož hledám.)

bei **dem** ich wohne. (... , u něhož bydlím.)

Vztažné věty mohou být uvozeny i zájmeny **wo**, **wer**, **was**. Ta se vztahují zejména na osobu nebo věc obecně.

Sie gab alles, **was** sie hatte, ihren Kindern. (Dala vše, co měla, svým dětem.)

Das ist ein Land, **wo** viele Tiere leben. (To je zem, kde žije mnoho zvířat.)

Der, **wer** Zeit hat, kann mitkommen. (Ten, kdo má čas, může jít s sebou.)

Ve 2. p. je po vztažných zájmenech podstatné jméno bez členu resp. přídavné jméno se skloňuje jako bez členu.

Das ist die Frau, mit **deren** Sohn ich studiere. (... , s jejímž synem studuji.)

mit **deren** jüngerem Sohn ich studiere. (... , s jejímž mladším synem studuji.)

7.3.4. Nepřímé otázky

Jsou uvozeny:

a) tázacími zájmeny **wer**, **was**, **wann**, **wie**, ... (doplňovací nepřímá otázka)

Wie spät ist es? Wissen Sie, **wie** spät es ist? (Víte, kolik je hodin?)

Warum kommt sie? Sag mir, **warum** sie kommt. (Řekni mi, proč přijde.)

Bei wem wohnt er? Schreib mir, bei **wem** er wohnt. (Napiš mi, u koho bydlí.)

b) spojkou „**ob**“ jestli, zda (zjišťovací nepřímá otázka)

Bleibt er hier? Frag ihn, **ob** er hier bleibt. (Zeptej se ho, jestli zde zůstane.)

7.3.5. Věty příčinné a důvodové

Jsou uvozeny spojkami **weil** (protože) nebo **da** (protože). **Da** většinou uvozuje větu stojící před hlavní větou. Stejný význam (ale jiný pořádek slov) má souřadící spojka „denn“.

Er kommt nicht, weil er keine Zeit hat. (Nepřijde, protože nemá čas.)

Weil er keine Zeit hat, kommt er nicht. (Protože nemá čas, nepřijde.)

častěji:

Da er keine Zeit hat, kommt er nicht.

7.3.6. Věty přípustkové

Jsou uvozeny spojkami **obwohl** (ačkoliv, přestože) a **wenn ... auch** (i když).

Ich gehe arbeiten, **obwohl** ich krank bin. (Jdu pracovat, ačkoliv jsem nemocný.)

Ich gehe arbeiten, **wenn** ich **auch** krank bin. (Jdu pracovat, i když jsem nemocný.)

Obwohl ich krank bin, gehe ich arbeiten. (I když jsem nemocný, jdu pracovat.)

Pozor:

Ich bin krank, trotzdem gehe ich arbeiten. (Jsem nemocný, přesto jdu pracovat.)

obwohl = přestože, ačkoliv   **trotzdem** = přesto

7.3.7. Věty srovnávací

... **so** + přídavné jméno v 1. stupni ..., **wie** srovnává dva děje stejného stupně

Es ist nicht **so** einfach, **wie** ich es mir vorgestellt habe.
(Není to tak jednoduché, jak jsem si představoval.)

... přídavné jméno ve 2. stupni, **als** srovnává dva děje různého stupně

Es war einfacher, **als** ich es mir vorgestellt habe.
(Bylo to jednodušší, než jsem si představoval.)

als ob (jako by)

neréálné přirovnání, používáme konjunktivů, ob lze vynechat (pak se změní slovosled na nepřímý)

Er tut, **als ob** er alles wüsste. / ..., als wüsste er alles.
(Dělá, jako by všechno věděl.)

Er tut, **als ob** er nichts gegessen hätte. / ..., als hätte er nichts gegessen.
(Dělá, jako by byl býval nejedl.)

7.3.8. Věty účinkové

...**so** ..., **dass** (...tak ..., že), **so dass** (takže)

Es ist so kalt, dass wir nicht baden können. (Je tak chladno, že se nemůžeme koupat.)
Es ist kalt, so dass wir nicht baden können. (Je chladno, takže se nemůžeme koupat.)

U spojky **...zu** ..., **als dass** (příliš ..., než aby) používáme buď oznamovací způsob nebo konjunktiv préterita pro současný děj a konjunktiv plusquamperfekta pro minulý děj.

Es ist **zu** kalt, **als dass** wir baden können / könnten.
(Je příliš chladno, než abychom se mohli koupat.)

Es war **zu** kalt, **als dass** wir hätten baden können.
(Bylo příliš chladno, než abychom se byli mohli koupat.)

Jsou-li v obou větách stejné podměty, lze souvětí zkrátit na infinitivní vazbu s **um ... zu**.

Er hat **zu** wenig Zeit, **als dass** er es machen könnte.
Er hat **zu** wenig Zeit **um** es machen **zu** können.
(Má příliš málo času, než aby to mohl udělat.)

Er hatte zu wenig Geld, als das er es hätte kaufen können.
Er hatte zu wenig Geld um es kaufen zu können.
(Měl příliš málo peněz, než aby si to byl mohl koupit.)

7.3.9. Věty předmětné a účelové

Vedlejší věty s „dass“ a „damit“

aby	1. dass	Was? Er will, dass wir ihm helfen. (Chce, abychom mu pomohli.)
	2. damit	Warum? Zu welchem Zweck? Wir müssen ihm helfen, damit er es schafft. (Musíme mu pomoci, aby to stihl.)

V němčině užíváme oznamovací způsob přítomného času.

7.4. Dvojicové spojky

V každé z vět souvětí se vyskytuje jedna část spojky. Slovosled se řídí vždy spojkou tak, jako by stála sama (sondern, oder – přímý pořádek slov, ostatní – nepřímý pořádek slov, po je – věta vedlejší). Některé z nich mohou být i uvnitř věty.

nicht nur - sondern auch (nejen – ale i)

Er spricht **nicht nur** Deutsch, **sondern** er kann **auch** gut Englisch.
(Mluví nejen německy, ale umí i dobře anglicky.)

sowohl – als auch (jak – tak)

Er spricht **sowohl** Deutsch, **als** kann er **auch** gut Englisch.
(Mluví jak německy, tak umí i dobře anglicky.)

weder – noch (ani – ani)

Er spricht **weder** Deutsch, **noch** kann er gut Englisch.
(Nemluví ani německy, ani neumí dobře anglicky.)

entweder – oder (buď – anebo)

Entweder sprechen wir Deutsch, **oder** wir können auch Englisch sprechen.
(Buď budeme mluvit německy, nebo můžeme mluvit i anglicky.)

einerseits – andererseits (na jedné straně – na druhé straně)

Einerseits will er gut Deutsch sprechen, **andererseits** lernt er nicht viel.
(Na jedné straně chce mluvit dobře německy, na druhé straně se moc neučí.)

mal – mal (jednou - jednou)

Mal lernt er Deutsch, **mal** liest er ein Buch.
(Jednou se učí německy, jednou si čte nějakou knihu.)

bald – bald (hned - hned)

Bald lernt er Deutsch, **bald** liest er ein Buch.
(Hned se učí německy, hned si čte nějakou knihu.)

je – desto (čím – tím)

Je mehr er Deutsch lernt, **desto** besser kann er sprechen.
(Čím víc se učí německy, tím lépe umí mluvit.)

7.5. Infinitivní konstrukce

7.5.1. Závislý infinitiv s „zu“:

1. Infinitiv závislý na podstatném jménu:

Ich habe **die Absicht, Gelegenheit, Möglichkeit, Pflicht, ...** Deutsch **zu** lernen.

(Mám v úmyslu, příležitost, možnost, povinnost ... se učit německy.)

Ich bin in der **Lage** es zu machen.

(Jsem schopen, právě začínám to dělat.)

2. Infinitiv závislý na přídavném jménu:

Es ist **leicht, notwendig, erlaubt, verboten, wichtig, gesund, gut, besser, zu spät, ...**

Tennis **zu** spielen.

(Je lehké, nutné, dovoleno, zakázáno, důležité, zdravé, dobré, lepší, příliš pozdě...hrát tenis.)

3. Infinitiv závislý na slovesu:

Vergiss nicht den Brief **zu** schicken! (Nezapomeň poslat dopis!)

Častá slovesa:

anbieten, anfangen, brauchen, bitten, aufhören, empfehlen, einladen, beginnen, erlauben, glauben, vorhaben, raten, hoffen, vorschlagen, verbieten, scheinen, versuchen, versprechen

Slovesa s odlučitelnou předponou = „zu“ mezi předponou a slovesem:

Versuche noch einmal das Fenster auf**zu**machen. (Zkus to okno ještě jednou otevřít.)

Více infinitivů = „zu“ až před posledním infinitivem

Ich bin froh ihn kennen lernen **zu** können. (Jsem rád, že se s ním mohu seznámit.)

7.5.2. Prostý infinitiv bez „zu“:

Následuje po:

1. **modálních slovesech** dürfen, können, mögen, müssen, sollen, wollen

Ich muss lernen. (Musím se učit.)

2. **slovesech pohybu** fahren, kommen, gehen, reiten, schicken

Wir gehen am Nachmittag schwimmen. (Jdeme odpoledne plavat.)

Sie schickt die Kinder einkaufen. (Pošle děti nakoupit.)

3. **slovesech smyslového vnímání**

sehen, hören, fühlen, spüren

Wir sehen die Maschine landen. (Vidíme letadlo přistávat.)

4. **dalších slovesech** bleiben, lassen,

Ich lasse den Fernseher reparieren. (Nechám televizor opravit.)

helfen, lernen, lehren, heißen (užití „zu“ kolísá, dává se zejména u rozvinutého infinitivu)

I Ich helfe dir aufräumen. (Pomohu ti uklidit.)

Ich helfe dir die ganze Wohnung auf**zu**räumen.

(Pomohu ti uklidit celý byt.)

7.5.3. Slovesa „haben“ a „sein“ a infinitiv s "zu":

Sloveso "haben" + infinitiv s "zu":

Vyjadřuje, že **někdo** musí, může nebo má něco udělat.

Ich habe noch etwas zu tun. = Ich muss / kann / soll noch etwas tun.
(Musím / mohu / mám ještě něco udělat.)

Sloveso "sein" + infinitiv s "zu":

Vyjadřuje, že **něco se** musí nebo může udělat. Není řečeno, kdo to musí nebo může udělat.

Der Brief ist zu schreiben. = Den Brief muss man schreiben.
= Der Brief muss geschrieben werden.
(Dopis se musí může napsat.)

Das Buch ist zu kaufen. = Das Buch kann man kaufen.
= Das Buch kann gekauft werden.
(Kniha se dá koupit.)

Případný činitel děje je v této vazbě vyjádřen za pomoci „von“, „mit“ nebo „durch“.

Der Brief ist von deinem Bruder zu schreiben.
(Ten dopis má napsat tvůj bratr.)

7.5.4. Vedlejší věty s „dass“ a „damit“ a jejich krácení :

aby	1. dass	Was? Er will, dass wir ihm helfen. (Chce, abychom mu pomohli.)
	2. damit	Warum? Zu welchem Zweck? Wir müssen ihm helfen, damit er es schafft. (Musíme mu pomoci, aby to stihl.)

V němčině užíváme oznamovací způsob přítomného času.

Krácení vět s „dass“ infinitivní konstrukcí s „zu“:

Vypouští se spojka a podmět a sloveso se mění na infinitiv za podmínky:

- stejně podměty v obou větách
Er hofft, dass er es bekommt. (Doufá, že to dostane.)
Er hofft es **zu** bekommen.
- podmět věty vedlejší je předmětem věty hlavní
Ich rate dir, dass du endlich anfängst. (Radím ti, abys konečně začal.)
Ich rate dir endlich **anzufangen**. (Radím ti konečně začít.)
- podměty es (hlavní) a man (vedlejší)
Es ist besser, dass man es macht. (Je lépe, když se to udělá.)
Es ist besser es **zu** machen. (Je lépe to udělat.)

Nekrátíme po slovesech sdělování informací (schreiben, sagen, erzählen, lesen, sehen, hören), kde by nebyl jasný smysl:

Ich schreibe ihm, dass ich kommen kann. (Píši mu, že mohu přijet.)

Ich schreibe ihm, dass er kommen kann. (Píši mu, že může přijet.)

Krácení vět s „damit“ infinitivní konstrukcí s „um ... zu“:

Vypouští se spojka a podmět a sloveso se mění na infinitiv, **jsou li v obou větách stejné podmínky**:

Er geht in die Stadt, damit er Geschenke kauft. (Jde do města, aby koupil dárky.)

Er geht in die Stadt **um** Geschenke **zu** kaufen. (Jde do města koupit dárky.)

Er steht auf, damit er das Fenster aufmacht. (Vstává, aby zavřel okno.)

Er steht auf **um** das Fenster auf**zu**machen. (Vstává zavřít okno.)

Er nimmt das Buch mit, damit er lesen kann. (Bere si s sebou knihu, aby mohl číst.)

Er nimmt das Buch mit um lesen **zu** können.

Ale:

Er gibt mir die Adresse, damit **ich** ihm schreiben kann.

(Dá mi adresu, abych mu mohla napsat.)

7.5.5. Krácení vět s „ohne dass“ a „statt dass“:

Krácení vět s „ohne dass“ konstrukcí s „ohne ... zu“:

Vypouští se spojka a podmět a sloveso se mění na infinitiv, **jsou li v obou větách stejné podmínky**:

Er macht es, ohne dass er ein Wort sagt. (Udělá to, aniž by řekl jediné slovo.)

Er macht es ohne ein Wort zu sagen.

Ohne ein Wort zu sagen, **macht** er es.

Ale:

Er kaufte ein Auto, ohne dass **sie** es wusste. (Koupil auto, aniž by to věděla.)

Věty po „ohne dass“ i konstrukce s „ohne ... dass“ jsou vždy kladné.

Er macht es **und** sagt **kein** Wort. = Er macht es **ohne ein** Wort **zu** sagen.

Předchází-li děj způsobové vedlejší věty ději věty hlavní, krátíme infinitivem minulým.

Er geht zur Arbeit, ohne dass er gefrühstückt hat.

(Jde do práce, aniž by [předtím] posnídal.)

Er geht zur Arbeit ohne gefrühstückt zu haben.

Krácení vět s „statt dass“ konstrukcí s „statt ... zu“:

Vypouští se spojka a podmět a sloveso se mění na infinitiv, **jsou li v obou větách stejné podmínky**:

Sie schläft, statt dass sie zur Schule geht. (Spí, místo aby šla do školy.)

Sie schläft statt zur Schule **zu** gehen.

Statt dass er lernt, geht er Tennis spielen. (Místo aby se učil, hraje tenis.)

Statt zu lernen geht er Tennis spielen.

Ale:

Wir gehen zu Fuß, statt dass uns **unser Vater** zum Bahnhof bringt.

(Jdeme pěšky, místo aby nás otec dovezl na nádraží.)

8. ZÁPOR

Německá věta smí mít **pouze jeden zápor**.

nein samostatný zápor s platností věty

Nein. Nein, ich komme **nicht**. (Ne. Ne, nepřijdu.)

nicht Popírá-li platnost celé věty, pak stojí co nejdříve na konci

Ich mache diese Arbeit nicht. (Tuhle práci nedělám.)

Ich kann nicht tanzen. (Neumím tancovat.)

Er hat nicht gearbeitet. (Nepracoval.)

Popírá-li platnost jednotlivého členu, pak stojí před ním

Er ist nicht nett. (Není milý.) Ich fahre nicht Auto. (Neřídím auto.)

Ich bin nicht Student. (Nejsem student.)

Ich schreibe nicht die Aufgabe, ich schreibe den Brief.

(Nepíše úkol, píše dopis.)

kein dává se před podstatné jméno tam, kde by v kladné vyjádření byl neurčitý člen **ein** nebo žádný člen; má tvary jako neurčitý člen *ein*

Das ist kein Traum / keine Blume / kein Auto. (To není sen / květina / auto.)

Ich habe keine Zeit / kein Geld. (Nemám čas / peníze.)

schon (už) – noch nicht, noch kein (ještě ne, ještě žádný)

Bist du schon fertig? Ich bin noch nicht fertig. (Nejsem ještě hotov.)

Hast du schon Hunger? Ich habe noch keinen Hunger. (Nemám ještě hlad.)

noch (ještě) – nicht mehr, kein mehr (už ne, už žádný)

Arbeitest du noch? Ich arbeite nicht mehr. (Už nepracuji.)

Hast du noch Hunger? Ich habe keinen Hunger mehr. (Už nemám hlad.)

Při více záporných zájmenech v české větě uijeme v německé větě jen jedno a ostatní dáváme v kladném protějšku.

Niemand braucht **etwas**. (Nikdo nic nepotřebuje.)

Er hat **nie etwas** gemacht. (Nikdy nic neudělal.)

Nirgends war **jemand** zu finden. (Nikde se nedal nikdo najít.)